

Győri Ítéltábla

Gf.II.20.115/2021/4/I.

A Győri Ítéltábla a munkavállaló1 munkavállaló (cím8) és a képviselő2 (cím6; ügyintéző: dr. Pongrácz Tibor ügyvéd) által képviselt Felperes1 (cím2) felperesnek – a dr. Szigeti Zsolt (cím7) kamarai jogtanácsos által képviselt Alperes1 (cím1) alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Győri Törvényszék 2021. május 13. napján kelt 11. G.20.192/2020/43. szám alatti ítélete ellen az alperes által 47., a felperes által 48. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyalás alapján – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és az alperes által a felperesnek fizetendő marasztalás tőkeösszegét 23.022.281,- (Huszonhárommillió-huszonkettőezer – kettőszáznyolcvanegy) forintra felemeli, azzal, hogy abból 615.000,- (Hatszázötvenezer) forint után 2019. november 30. napjától, míg 22.407.281,- (Huszonkettőmillió – négyszázhetezer – kettőszáznyolcvanegy) Ft után 2014. október 1. napjától köteles az alperes az elsőfokú ítéletben foglaltak szerinti késedelmi kamat megfizetésére.

Mellózi az elsőfokú ítélet le nem rótt kereseti és fellebbezési illeték viselésére, valamint az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezéseit.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 4.000.000,- (Négymillió) forint elsőfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy a magyar államnak az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívása alapján fizessen meg 1.240.000,- (Egymillió-kettőszáznegyvenezer) forint feljegyzett kereseti és fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy a magyar államnak az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívása alapján fizessen meg 2.760.000,- (Kettőmillió-hétszázhatvenezer) forint feljegyzett kereseti és fellebbezési illetéket.

Ezt meghaladóan az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.270.000,- (Egymillió-kettőszázhetvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítéltábla az ítéletét – az elsőfokú bíróság útján – megküldeni rendeli az alperes székhelye szerint illetékes állami adóhatóságnak az alperes által megfizetett 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési eljárási illeték visszatérítése érdekében.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

I.

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a perben nem álló Beruházó1, mint megrendelő – a továbbiakban beruházó - valamint az alperes, mint fővállalkozó között 2014. február 20. napján írásba foglalt szerződés jött létre a cím9 szám alatti ingatlanon egy áruházi kulcsrakész megvalósítására, továbbá a használatbavételi engedély vállalkozó általi elérésére, az előzményi dokumentációban meghatározott műszaki és egyéb elvárások a megvalósítására.

[2] Az alperes fővállalkozói feladatát alvállalkozókkal kívánta megvalósítani. Ennek érdekében 2013. december 12. napján ajánlatot kért a felperestől a projekt monolit szerkezetépítési munkáinak kivitelezésére. A felperes ajánlata alapján a felek között 2014. január 28. napján megbeszélésre került sor, jegyzőkönyvben rögzítették - egyebek mellett - azon megállapodásukat, hogy az alperes a kivitelezési munkákhoz toronydarut biztosít, a pontalapok zsaluzásával nem kell kalkulálni. A teljesítési határidő 2014. május 31., a vállalási díj összege 51.000.000 Ft volt.

[3] A felperes a munkákra 2014. március 13-án végleges ajánlatot adott. A felek között 2014. március 14. napján újabb megbeszélésre került sor. Az erről készült jegyzőkönyv felvétele úgy történt, hogy a korábbi (2014. január 28-i megbeszélésről készült) jegyzőkönyvet lemásolták, majd a lemásolt jegyzőkönyvbe az alperes részéről eljár képviselő3 további feltételek írt be, ezek szerint daru-, toronydaru a föld feletti szerkezetekhez kerül biztosításra, a teljesítési határidő 2014. június 5., a vállalási díj - a pontalapok zsaluzásával együtt - 45.000.000 Ft lett. A jegyzőkönyvet a felperes ügyvezetője nem írta alá.

[4] Az alperes 2014. március 14. napján - hivatkozva a felperes 2014. március 13-án kelt árajánlatára, valamint a 2014. március 14-én kelt tárgyalási jegyzőkönyvre - megrendelte a tárgyi munkát. A megrendelés összegét a 2014. március 14-én kelt árajánlat szerint 45.000.000 Ft volt, ami egyösszegű átalányár, s tartalmazta a pontalapok zsaluzását. Az előregyártott VB kelyhek elhelyezéséhez az autódarut a felperes biztosítja. Az alperes térítésmentesen biztosítja a betont, a szigetelőanyagot, és az előregyártott VB kelyheket, a térszint feletti munkákhoz a darut a horogig. A munkakezdés ideje 2014. március 19., a befejezési határidő 2014. június 5.

[5] A felperes az alperesi megrendelést elfogadta, felvonult a munkaterületre. Az elektronikus építési naplóba az első bejegyzés 2014. március 25. napján történt. A felvonulást követően a felek között vita bontakozott ki – egyebek mellett - abban, hogy mely feladatok tartoznak a szerződés műszaki tartalmába. A felperes kifogásolta azt is, hogy a korábban megbeszéléstől eltérően a pontalapokat zsálužni kell, ugyanakkor az ehhez szükséges toronydaru az építkezésen nem biztosított, emiatt autódarut kell bérelnie, amelynek a költségével az ajánlat adásakor nem számolt. Sérelmezte, hogy az alperes a folyamatos munkavégzéshez szükséges munkaterületet nem biztosítja részére. Ezzel szemben az alperes álláspontja az volt, hogy a felperes nem a kivitelezéshez szükséges létszámmal vonult fel és kérte a felperestől a létszám megemelését, figyelemmel arra, hogy az alapozás ütemezéséhez képest a felperes késedelembe van.

[6] Az alperes 2014. március 24-én e-mailben tájékoztatta a felperest, hogy az alapozási ütemezéshez képest a felperes késedelembe van, a helyszínen nem tartózkodik kivitelezői létszám, nincs a helyszínen zsáluanyag és a pénteken érkezett kehelynyak alaptestek sincsenek elhelyezve. Felszólította a felperest a kivitelezési munkák ütemterv alapján történő végzésére. A felperes 2014. március 24-én kelt válaszában tájékoztatta az alperest, hogy - a zsálužási munkák kivételével – anyag biztosítása nélkül vállalta a szerkezetépítő munkák kivitelezését. Emiatt a kehelynyak elhelyezéséhez szükséges összes anyagot az alperesnek kell biztosítani. Jelezte, hogy a kehelynyak támasztó vasalása rövid (5-10 cm-el rövidebb a szintbeállításához szükséges méret), így „bejagolni” kell azokat. Kifogásolta, hogy - korábbi javaslatától eltérve - a tömbalapok felső hálóvasát is felültették, ezzel lehetetlenné tették a kehelynyakak szintbeállítását. Kérte, hogy másnapra biztosítsa az alperes a kehelynyakak beépítéséhez (szintbe állításához) szükséges anyagokat (szerelvényeket) és feltételeket.

[7] A felperes 2014. április 1-én e-mailben közölte az alperessel, hogy a megrendelt munkát - rajtuk kívülálló okok miatt - nem tudják a leírt határidőre teljesíteni, mert az alperes a folyamatos munkavégzéshez szükséges munkaterületet nem biztosítja. A leginkább munkaigényes monolit vasbeton szerkezet külső, többszintes rámpa földmunkáját még meg sem kezdték, holott ez a szerkezet a kivitelezés kritikus tevékenysége. Munkaterület hiányában a többi részen is csak félkapacitással tud dolgozni. Mivel az alaptömböket mégis zsálužni kell, ez is meghosszabbítja a kivitelezési határidőt. A fentiekre figyelemmel javasolta a toronydaru haladéktalan telepítését. Jelezte, hogy a megrendelés nem terjedt ki a földmunkára és a szerelőbeton készítésére. A földtűkőr nem a kijelölt méretek szerint készült, a kítűzött méretek eléréséhez a földtűkőr mintegy 15%-ban kézi földmunkát igényel, ami alaptömbönként, átlagosan 0,5 óra kézi munkát jelent, ez az eddig elkészült 40 alapra összesen 50.000 Ft többletköltséget okozott. A betonacél szerelési munkák szerelőbetonjának kivitelezése pótmunka, azt 2.480 Ft/óra áron építi be. Eddig ennek költsége mintegy 200.000 Ft. 2014. március 27-én a betonacél szerelési munkák pontatlansága miatt – mivel nem volt kellő mértékű a betontakarás – 3 db tömbalap zsálužatát kellett szétszerelni, majd a betonacél szerelvények helyreállítása után ismét összeállítani. Ennek zsálužási többletköltsége 108.000 Ft.

[8] Az alperes 2014. április 7-én kelt e-mailjében újra felszólította a felperest, hogy biztosítsa a munkaterületen a kivitelezés ütemezett haladásához szükséges zsálužat mennyiségét és a kivitelezői létszámot. Kifogásolta, hogy a munkaterületen jelenleg 5 fő tartózkodik a felperes részéről, ami elfogadhatatlanul kevés. A felperes 2014. április 7-én kelt e-mailben megismételte a korábbi levelében foglaltakat, jelezve, hogy mivel a körülmények a

helyszínen nagyban eltérnek a megállapodás idejét előrelátott feltételektől, a munkák kivitelezése nagyságrendekkel több autódaru használatot igényel.

[9] A felperes 2014. április 18-i levelében kifogásolta, hogy - az egymásra épülő technológiai ütemek miatt kritikus fontosságú - rámpa dolomit vasbeton szerkezeteinek a kivitelezéséhez még mindig nem lett meghatározva a munkaterület átadás időpontja és a többszintes rámpa földmunkáját meg sem kezdték. A rámpa vasbeton szerkezete kivitelezésének üteme a teljes projekt kritikus időútja. Emiatt lehetetlen az általa vállalt kivitelezési rész- és véghatáridők megtartása, ezért e „határidőket felmondja”.

[10] Az alperes 2014. április 3-án küldte meg a felperesnek az alvállalkozói szerződés tervezetét aláírásra, aki azt csak jóval később – a felek közötti több egyeztetés eredményeként - 2014. május 30-án írta alá, 2014. március 19-i dátummal. Az immár egy okiratba foglalt szerződés tárgya az áruház monolit vasbeton szerkezetépítési munkáinak elvégzése volt. E megfogalmazástól eltérően valójában a felperes nem komplett szerkezetépítést, csak zsaluzást és betonozást vállalt azzal, hogy az anyagot az alperes biztosítja. A szerkezetépítési munkákhoz tartozó munkanemek közül a földmunkát, a vasszerelést más alvállalkozó végezte. A vállalkozási díj összege nettó 45.000.000 Ft-ban került meghatározásra, amely magában foglalta a vasbeton szerkezetek építéséhez szükséges összes segédanyag és munkadíj költségét, így a pontalapok zsaluzását is. A szerződés szerint minden olyan munka többletmunka, mely a szerződés mellékletét képező műszaki dokumentációból, vállalkozói ajánlatból kiolvasható és a szerződés tárgyát képező munkák hibátlan teljesítéséhez műszakilag szükséges. Pótmunka a műszaki dokumentációban nem szereplő, a megrendelő által igényelt egyéb munka. A szerződés három részszámla és egy végszámla benyújtását tette lehetővé. A 3.b. pont értelmében „jótéjesítési garanciaként” a megrendelő a részszámlák és végszámla összegéből 10%-ot a létesítmény sikeres átadás-átvételének lezárásig visszatart, a teljes vállalkozói díj 5%-át pedig jótállási garanciaként a végszámlából letétbe helyez saját számláján a létesítmény generál műszaki átadás-átvételének napjától számított 5 év + 60 napos időtartamra. A felülvizsgálati eljárás sikeres teljesítését és igazolását követően az összeg az alvállalkozónak 30 napon belül kifizetésre kerül.

[11] A megállapodás 4.d. pontja szerint a felperes felelősséget vállal a teljes mennyiségért és hiánytalanságért, beleértve minden olyan szolgáltatást is, amely esetleg nincs előírva a teljesítményjegyzékben, a tervdokumentációban, vagy egyéb gyártó, forgalmazó cégek technológiai előírásaiban és hozzátartozik a szerződés tárgyának kifogástalan kivitelezéséhez. Az 4.f. pont értelmében az alvállalkozó köteles a szerződés teljesítését akadályozó valamennyi körülményről a megrendelőt haladéktalanul írásban értesíteni. Az alvállalkozó késedelmes teljesítése esetén a kötbér a meghatározott rész-, illetőleg átadási határidő lejáratát követő első naptól jár, napi értéke a teljes vállalkozási díj 1%-a, de minimum 100.000 Ft/nap és nem haladhatja meg a teljes vállalkozási díj 12%-át. Az 5.a. pont értelmében a megrendelő díjfizetés ellenében az alábbi szolgáltatásokkal tartozott: az építéshez szükséges áram, víz és csatornahálózat, mobil WC használat, általános építési károk, helyreállítási költségek, építkezés utáni végtakarítás, toronydaru használata térszint feletti munkavégzéshez, építési törmelék elszállítás, építési szerelési biztosítás, munkaidő utáni őrzés. A 6.a. pontban a felperes tudomásul vette, hogy nem kap kizárólagos munkaterületet, azon más alvállalkozók is végezhetnek munkát. Más alvállalkozó munkájára való hivatkozással – amennyiben azt alvállalkozó igazolhatóan nem jelezte, vagy a megrendelő 24 órán belül intézkedést tett – jelen szerződés feltételrendszere, vállalkozási ára és határideje nem módosítható. A 6.b. pont értelmében az alvállalkozó a neki átadott kiviteli

tervekre, dokumentumokra köteles 8 napon belül észrevételt tenni, amennyiben észrevételt nem tesz, saját későbbi hibás, vagy többlet teljesítésének kimentése céljából a tervek, vagy engedélyek bármely hiányosságára kifogásként nem hivatkozhat. A 2014. május 30-án aláírt szerződésben a felek módosították a korábban megállapított teljesítési határidőt, a véghatáridő 2014. július 15. napjában került meghatározásra. Kikötötték, hogy amennyiben a kivitelezési idő alvállalkozó hibájából kerül több, mint egy naptári héttel túllépésre, úgy megrendelő fenntartja magának a jogot arra, hogy a még elvégzendő munkákat harmadik személlyel végeztesse el és az így keletkező költségeket alvállalkozótól levonja, illetőleg számlát állítson ki róla, azzal, hogy ez megrendelő kötbérre, illetőleg részkötbérre vonatkozó követeléseit nem érinti. A 9. b. pont értelmében a teljesítés elfogadása mindaddig megtagadható, ameddig az alvállalkozó szolgáltatása nem tesz eleget az I. osztályú minőségi kiviteli követelményeknek, illetve az elkészült létesítmény rendeltetésszerű használatát bármilyen mértékben hátráltatja. A 9.c. pont szerint az alvállalkozó által elvégzett feladatok akkor minősülnek teljesítettnek (a részfeladatok részteljesítettnek), ha a kiviteli feladatok miatt hiánytalan és hibátlan, az ágazati szabványok szerinti, illetve hatályos jogszabályok, eseti előírások szerinti legmagasabb minőségben történő átvételét a megrendelő megbízottja az alvállalkozó megbízottjától a kivitelezett munka műszaki átadás-átvétele során átveszi, és azt jegyzőkönyvvel igazolja. A 9.h. pont értelmében nem tagadható meg az átvétel olyan jelentéktelen hibák miatt, amelyek kijavításával, pótlásával járó munkák a rendeltetésszerű használatot nem akadályozzák. A 10. pont szerint jogos pótmunka esetén a pótmunka a költségvetés egységárain számolható el, amennyiben költségvetési egységár nincs, alvállalkozó köteles ellenőrizhető árkalkulációt átadni az engedélyezéshez. Alvállalkozó pótmunkát csak a megrendelő előzetes írásbeli megrendelése alapján végezhet, illetve köteles elvégezni egyeztetett határidőre. Az 11.b. pont értelmében a szerződés bármely rendelkezését a felek kizárólag írásbeli formában, kétoldalúan és cégszerűen aláírt megállapodással módosíthatták. A felek között a jelen szerződés megkötéséig levelezésben, vagy egyéb megállapodásban foglaltak a jelen szerződés aláírásával érvényüket veszítik.

[12] A szerződés aláírásával egyidejűleg a felperes új ütemtervet is készített, amelyet mindkét fél aláírt és elfogadott. A módosított ütemterv mindkét fél részére nagy terhet rótt. A meglehetősen rövid határidő tartása a felperes részéről feszített munkavégzést igényelt. Mivel ebben az időben már a kivitelezési munkában egyre több alvállalkozó vett részt, így a munkaterület összeszűkülte. Egyre több kivitelezői munka igényelt daruhasználatot, ami az alperestől az alvállalkozói munkák megfelelő összehangolását, az organizációs feladatok kifogástalan ellátását igényelte. Az alperes az építkezésen dolgozó valamennyi alvállalkozó munkájára kiterjedő és azt megszervező hálózati ütemtervet nem készített, az összetörlődő munkafolyamatokat heti kooperáció keretében próbálta megoldani. A felperes 2014. június 2-án levelében tájékoztatta az alperest, hogy az összes szerződött munka 2014. július 7. napjára kész lesz. A betonkozmetikai munkák befejezése, az átadási dokumentáció átadása, a levonulás időpontja változatlanul 2014. július 15. A teljesítéshez a rendelkezésre álló munkaterülethez képest biztosítja a szükséges munkaerő létszámot és zsalut, a munkavédelmi előírásokat betartja.

[13] Az alperes 2014. június 10-i levelében sérelmezte, hogy a felperes a kivitelezői létszámát nem bővítette, kérte a konstruktívabb hozzáállását, jelezve, ha a létszámán nem erősít, úgy kénytelen lesz harmadik személy bevonása mellett a hátralévő munkákat elvégeztetni, s amennyiben a beruházó a szerkezetépítésre vonatkozóan kötbérigényt jelent be felé, azt a felperesre hárítja. Az alperes 2014. június 11-i levelében - megismételve a fentieket - tájékoztatta a felperest arról, hogy a késedelem elkerülése érdekében további szerkezetépítőt

vonultat fel, a munkaterületek szétosztásáról péntekig bezárólag intézkedik. A felperes 2014. június 12-i válaszában hangsúlyozta, nem ért egyet a felperes levelében foglaltakkal, mert ahol munkavégzésre alkalmas területet biztosított az alperes, ott aznap, vagy pár nap alatt elkészült a vasbetonszerkezet. Minden szerződött munkát elkészít, visszautasítja, hogy a terhére történjen alvállalkozó bevonása. A munka kivitelezéséhez szükséges létszámmal és anyaggal – zsaluzattal – rendelkezik. 2014. június 14-i levelében ezt megismételte, jelezve, hogy a munkavégzésre alkalmas munkaterülethez biztosítja a szükséges munkaerő létszámot és a zsalut. Tájékoztatta az alperest, hogy nem áll munkaterület rendelkezésre az A-G raszter 11-13 tengelye közötti területen.

[14] Az alperes 2014. június 12-én építési naplóbejegyzéssel közölte a felperessel, hogy másnap (2014. június 13.) az alábbi munkaterületekre szerkezetépítőt vonultat fel: liftakna és hozzákapcsoló vasbeton szerkezetek, valamint emelet feletti földem monolit szakasza az „F” és „G” raszterek „6” és „7” tengelye közötti területre. Kérte a felperest, hogy a fent említett szerkezetek továbbépítését ne kezdje meg. A felperes mindezt – a korábbiak megismétlése mellett – naplóbejegyzésében visszautasította.

[15] Az alperes és a beruházó között vezetett generál építési napló 2014. június 23-i beruházói bejegyzésében a Beruházó1. felszólította az alperest a munkafolyamatok felgyorsítására, mert a szerkezetépítéssel már több hetes lemaradásban van, és félő, hogy ezt a lemaradást nem fogja tudja behozni a véghatáridőig. A 2014. június 23-i kooperációs jegyzőkönyv tartalmazza a beruházó azon kérését, hogy - mivel a szerkezetépítés késedelme miatt nem biztosított a véghatáridőre történő befejezés - a szerkezetépítő alvállalkozói létszám megemelése szükséges. Az alperes 2014. június 25-én a kivitelezésen dolgozó valamennyi alvállalkozó részére egy kör e-mailt küldött, mely szerint kivitelezés terén általános lemaradás tapasztalható minden kivitelező teljesítésére vonatkozóan. A beruházó 2014. június 30-i jegyzőkönyvben ismét felszólította az alperest a munkafolyamatok felgyorsítására, mert a szerkezetépítés jelentős késésben van (nagyobb földmunkagép, több ács-állványozó, gyorsabb szerkezetépítés). Megtiltotta azokat a szerkezet és betonozási munkákat, amelynek vasalását és betonozását statikus tervező vagy műszaki ellenőr nem hagyta jóvá írásos naplóbejegyzéssel. A megrendelő és az alperes fedvénytervet kért a tervezőtől a II. emelet (liftakna) fölötti földem út1 úti lezárásnak szélének a csomópontjáról. A 2014. június 30-i generálépítési napló bejegyzésében az alperes arról tájékoztatta a beruházót, hogy a kivitelezés eddigi időszakában a vasszerelések megrendelői átvételének elhúzódásából eredő kivitelezési időveszteség hetekre rúg. Ez – mivel a szerkezetépítés a kivitelezési ütem kritikus útja – a szerződés szerinti befejezési határidő csúszását vonta-vonja maga után. A 2014. július 1-i válasz bejegyzésében a beruházó kifejtette, hogy a már több hetes szerkezetépítési késedelem nem vezethető vissza a betonozások - vasátvétel miatti – átütemezésére, legalábbis csak nagyon csekély mértékben, ami nem hetekben, maximum napokban mérhető. A 2014. július 7-i kooperációs jegyzőkönyvben a beruházó és az alperes felszólította a tervezőirodát, hogy a vasalások átvételét folyamatosan végezze el. Rögzítették, hogy a műszaki ellenőr 2014. április óta nem ellenőrizte a kivitelezést, ami azt jelenti, hogy a tervező nem végzi el a műszaki ellenőri feladatait.

[16] A felperes 2014. július 2-i (majd 2014. július 4-én levelében is) ismét arról tájékoztatta az alperest, hogy kizárólag olyan ütemben tud haladni, amilyen ütemben az alperes biztosítja a biztonságos és kivitelezésre alkalmas munkaterületet. Megfelelő létszámmal végzi a munkát, az odarendelt plusz ácskapacitással együtt ez több mint 20 fő ács dolgozót jelent. Megjegyezte, hogy a plusz 10 fős ácskapacitás bővítés leszerzése

megtörtént részükről is, azonban ők – éppen az alperes által bevont alvállalkozó munkavégzése következtében - a munkaterületen munkát végezni nem tudtak, mert ugyanazt a tevékenységet kellett volna végezniük, mint az alperes által bevont ácsoknak, így okafogyottá vált a létszám beállítása. 2014. július 4-én kelt levelében hangsúlyozta, hogy a továbbbépítéshez szükséges zsaluanyag a területen rendelkezésre áll, nemcsak a saját, hanem bevont társvállalkozó munkavégzéséhez is biztosított a zsaluanyag, de csak annyi anyagot tud a munkaterületen tárolni, amennyi ott elfér. A továbbbépítést akadályozza a tartófalak befejezésének hiánya és a talptestek közötti monolit vasbeton pillérek hiánya is. Az alperes által a terepszint feletti szerkezetekhez biztosítani vállalt toronydaru társvállalkozókkal közös használata szerződésben nem került kikötésre. Autódaruval nem lehet a területet kiszolgálni, így a toronydaru hiányából adódó akadályközlést továbbra is fenntartja, az egyéb munkák miatt a szerkezetépítéstől került elvonásra a toronydaru kapacitás. A technológiai rendre tekintettel – a daru kapacitáshiánya miatt - a létszám bővítés, a kért két műszakos munkavégzés nem gyorsítja a kivitelezést, csak azt eredményezi, hogy több dolgozó nem tud munkát végezni. Figyelemmel arra, hogy a rámpa indulólemez alapozásához, a zsaluzási és betonozási munkához az alperes 2014. április 22. napja helyett csak 1 hónappal később adott munkaterületet, a késedelem nem a felperes érdekkörében fennálló ok miatt következett be. Erre tekintettel a rámpa kivitelezéséhez kapcsolódó 2014. július 7. napi befejezési határidőt a dokumentáció átadása és a levonulás vonatkozásában a 2014. július 11-i határidőt a felperes felmondja. A rámpa teljes szerkezetének kivitelezését a kiviteli ütemtervben korábban meghatározott időtartam alatt elvégzi 2014. augusztus 7. napjára. Ehhez is szükséges azonban a munkaterület és a toronydaru folyamatos használatának biztosítása, valamint azt, hogy a felperesnek átadott kiviteli tervek alapján történjen meg a megvalósítás.

[17] A felek között továbbra is vitatott volt a szerződés műszaki tartalma. Az alperes álláspontja szerint a zárófödém felbetonozása és a rámpa lejtbetonozása a felperes kötelezettsége volt, s ezt a felperes vitatta, álláspontja szerint vállalatába egyedül az árufogadó rámpa felbetonjának elkészítése tartozott, s ezt a munkát is az eredetileg általa bevont cég1. végezte el.

[18] A felperes 2014. július 11-i levelében kérte az alperestől, hogy a 2. számú részszámla teljesítésigazolását adja ki részére. 2014. július 17-i levelében ezt megismételte, egyúttal közölte az alperessel, hogy az áruház kivitelezési munkáival kapcsolatban követelése van az alperessel szemben - egyrészt a teljesítésigazolás kiadása, másrészt az az alapján benyújtásra kerülő számla kiegyenlítése terén -, ezért nem áll módjában kiállítani az alperes által kért - a szerződés 8. számú mellékletét képező - nyilatkozatot. Az alperes 2014. július 25-i levelében kifejtette, hogy a felperes a vállalt szerződési kötelezettségét jelentős mértékben nem teljesítette, ennek oka a felperes ellenőrzési körébe tartozó kapacitáshiány okozta teljesítési késedelem. A felperes szerződésszegése miatt jogosult a vállalkozói díj visszatartására és a teljesítésigazolás megtagadására. Az alvállalkozói késedelem miatt jogosult a megfelelő mértékű késedelmi kötbér beszámítására is 5.400.000 Ft összegben, továbbá a felperes szerződésszegő magatartása miatt bevont külső harmadik személy alvállalkozóval kapcsolatos igazolt költségek teljes mértékű áthárítására. Felszólította a felperest szerződési kötelezettségeinek 2014. augusztus 4-ig történő maradéktalan és igazolt teljesítésére, azzal, hogy - ellenkező esetben - a szerződés 11.e. pontja alapján a szerződést azonnali hatállyal felmondja.

[19] A kivitelezést több tervmódosítás érintette, ebből két tervmódosítás kifejezetten hátráltatta az építési munka ütemét. Az egyik a szomszédos épület miatt egyoldalú

faluzsaluzattal készítendő vasbeton monolit fal helyett készülő zsalukő fal volt. Az épület mögötti közlekedő út út1 utcai oldaláról a rámpa megközelítését ellehetetlenítette a telepített toronydaru, ahhoz, hogy a munkaterület megközelíthető legyen, „I” gerendát kellett beépíteni. Ez átszervezést, a zsaluzat áttervezését, speciális zsaluzatok igénylését és késedelmet eredményezett. A rámpába lépcső került beépítésre, az ezzel kapcsolatos tervet a felperes 2014. augusztus hónapban kapta meg. Az árufogadó rámpa építéséhez a munkaterületet a felperes 2014. szeptember 14-én kapta meg.

[20] A felperes 2014. szeptember 23-i naplóbejegyzésében a munkát készre jelentette, s kérte a szerződés szerinti részteljesítései, valamint a végteljesítés leigazolását és számlái befogadását. Az alperes 2014. szeptember 21-i naplóbejegyzésében a szerkezetépítésre vonatkozó készre jelentést nem fogadta el, utalt arra, hogy a munkaterületet a felperes még nem takarította össze megfelelő mértékben, illetőleg a betonfalak javítása sem készült el. A felperes a munkaterületről 2014. október 1. napján levonult. A rendeltetésszerű használatot gátló hiba elvégzett munkájában nem volt.

[21] Miután az alperes a beruházást átadta, 2015. január 21. napján az alperes és a beruházó között megállapodás jött létre. A megállapodás szerint az alperesnek 45.507.588 Ft pótmunka igénye volt, amiből a beruházó 12.700.000 Ft-ot fogadott el, amit az alperes a megállapodás aláírásával tudomásul vett. A megállapodás szerint az átadás-átvétel 76 napos késedeleméből 10 nap az alperesnek felróható csúszás. Az alperes hozzájárult, hogy a beruházó a végszámlából a fővállalkozási szerződés szerint 10 napra eső kötbér összegét levonja.

[22] A felperes a szerződésben vállalt munkát 77%-ban teljesítette, a részére járó vállalkozói díj 34.650.000 Ft. Ebből - az I. részszámla alapján - 12.300.000 Ft-ot megkapott. A felperes az építkezésen olyan munkát is végzett, amely a megrendelés, illetve az aláírt szerződés szerint nem tartozott feladatába, illetőleg a nem megfelelő munkaterület szolgáltatásból adódóan többletköltsége keletkezett az alábbiak szerint:

A szerződés műszaki tartalmába nem tartozó szerelőbetonozás költsége 172.481 Ft volt. A megrendelés alapján alperes kötelezettsége volt a kehelynyakak elhelyezéséhez szükséges anyag biztosítása. A kehelynyakak támasztó vasalása azonban mintegy 5 cm-el rövidebb lett a szintbeállításához szükségesnél, ezért a felperesnek kellett elvégezni a hajtúvasak átalakítását és biztosítani az ehhez szükséges segédanyagot, ami 60.000 Ft többletköltséggel járt. A földmunka sem tartozott felperesi vállalásba - az az alperes másik alvállalkozója, a cég6 feladata lett volna -, ugyanakkor a munkaterületként átadott földtükör nem a kijelölt méretek szerint készült el, a kitűzött méretek elérése mintegy 15%-ban további kézi földmunkát igényelt. Ez alaptömbönként átlagosan 0,5 óra kézi munka mellett összesen 200.000 Ft többletköltséget okozott. A betonacél szerelés pontatlansága, valamint az alaptestek méretnövekedése és a rámpa talpgerendáinak magasítása zsaluzási és betonozási többletköltséggel járt. Az alaptestek méretnövekedésükből eredő zsaluzási többletköltség 569.000 Ft és 659.794 Ft, a rámpa talpgerendáinak magasítása, zsaluzása 47.250 Ft és 55.674 Ft, illetőleg 18.347 Ft, mindösszesen 1.350.155 Ft volt. A felperes az áttörésekhez 15 zsalukizárást készített – erre a 2014. április 30-i, illetőleg 2014. május 5-i naplóbejegyzésében utalt is –, ennek többletköltsége 37.500 Ft.

[23] Az aláírt szerződés szerinti teljesítési határidő 2014. július 15. volt. Az alperes a 2014. július 25-i levelében póthatáridőt tűzött (2014. augusztus 4.). Ehhez képest a felperes a munkaterületről 2014. október 1. napján vonult le. A késedelmes munkavégzésben mind a felperes, mind az alperes, mind beruházó közrehatása megállapítható volt. A beruházó késedelmeskedett a vasszerelések átvételében, s a tervmódosítások is késést okoztak. Az alperes a szerződés aláírását követően nem készített valamennyi alvállalkozó munkáját átfogó hálózatos ütemtervet, organizációs feladatait heti kooperációval próbálta – eredmény nélkül – megoldani. Több esetben akadozott a felperes részére a megfelelő munkaterület biztosítása is, illetve a toronydaru kapacitás sem volt elégséges a folyamatos munkavégzéshez.

II.

[24] A felperes keresetében eredetileg 32.058.754,-Ft és annak járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes a kereset elutasítását kérte és viszontkeresetében kötbér és kötbért meghaladó kára címén 43.091.363,-Ft és járulékai, valamint a megrendelő által vele szemben visszatartott vállalkozói díjra (32.700.000,-Ft) eső késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A Győri Törvényszék P. 20.222/2016/49. számú ítéletében a felperesi keresetnek és az alperes viszontkeresetének egyaránt helyt adott. A Győri Ítéltábla Gf. II. 20.301/2017/3/II. számú végzésében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára utasította.

[25] A megismételt eljárásban a felperes keresetében (az elsőfokú ítéletben rögzített 32.506.485,-Ft-tal szemben helyesen) 33.121.485,-Ft és annak 2014. augusztus 1. napjától számított törvényes késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. (G.20.127/2018/5.) Keresete tételei az alábbiak voltak:

I. Vállalkozói díj : 37.800.000,-Ft

II. Pótmunka : 7.979.735,-Ft. (II/1-II/8 alatt részletezve)

III. Állásidőre eső költség: 26.950,-Ft.

IV. Jótállási garancia: 615.000,-Ft.

[26] A fenti, együttesen 46.421.685,-Ft követelésből levonta az I. részszámla alapján kifizetettnek tekintett 12.300.000,-Ft-ot és az alperest megillető, a vállalkozói díj 3%-nak megfelelő mértékű megrendelői szolgáltatási díjából 1.000.200,-Ft-ot.

[27] Arra hivatkozott, hogy nem az áruháza komplett tartószerkezetének megépítését vállalta, hanem csak – az alperes árajánlatkérésének megfelelően – a zsaluzási és betonozási, illetve falazási és szigetelési részmunkák elvégzését árazta be és vállalta. A zsaluzáshoz szükséges anyagot ő, míg a többi anyagot az alperes volt köteles biztosítani. 2014.május 30-ig a felek jogviszonyára az árajánlat és a megrendelés, míg a szerződés aláírása után a szerződés,

illetve az annak mellékletét képező tételes ajánlati költségvetés, az ütemterv, illetve az átvett statikai tervek voltak irányadóak.

[28] A kereset I. tétele – a pótmunkák nélküli vállalkozói díj (37.800.000,-Ft): Az átalánydíjas szerződés műszaki tartalmát 84%-ban teljesítette, így az őt megillető vállalkozói díj $(45.000.000,-\text{Ft} \times 84\% =) 37.800.000,-\text{Ft}$. Elismerte, hogy az alperes által bevont cég2 társvállalkozó által elvégzett munkákból – a szerződéshez kapcsolódó költségvetés árain kalkulálva –6.803.421,-Ft a vállalásába tartozott, az ezt meghaladó munkák, illetve a cég1. által elvégzett munkák (a VF/5/1. alatti kimutatás 3.3.-as jelzésű, 797.560,-Ft összegű tétele kivételével) azonban nem képezték vállalása részét. Az elismert társvállalkozói teljesítmény a csökkentett műszaki készültségi fokban (84%) elszámolásra került.

[29] A kereset II. tétele - pótmunkák (7.979.735,-Ft) körébe - melyekkel a szerződéskötéskor nem kellett számolnia - a szerződés műszaki tartalmán felül elvégzett alábbi (II/1.-II/8.) munkák tartoztak:

[30] II/1.Szerelőbeton (172.481,-Ft) A munkaterület átvétele a szerelőbeton szintjén történt, így azt a munkaterület átadása előtt az alperesnek kellett volna elkészíttetni. Az ütemterv 3. pontja szerint sem képezte ez a feladatát, a zsaluzási tervben sem szerepelt a mérete vastagsága, minősége, nincs kalkulálva a mennyiségi kiírásokat tartalmazó költségvetésben sem.

[31] II/2. Autódaru bérleti díj: 2.700.000,-Ft. A szerződés szerint földpartfal és zsaluzatok között kellett volna betonozást végezni, az ajánlati jegyzőkönyv 2.3. pontja értelmében pontalap zsaluzást nem vállalt. Emiatt végleges árajánlatában is azzal számolt, hogy a vasbetonszerkezet építéséhez végig az alperes biztosít toronydarut, így autódarura az őt terhelő - a kehelynyak elhelyezéséhez szükséges - négy napi autódaru szükségletet meghaladóan nem lesz szükség, emiatt autódaruzási költséget sem számított fel. A körülmények azonban a helyszínen eltértek, az alperes a zsaluzási szintet (a munkaszintet) levítte a pontalapok szintjére, így a pontalapokat is zsaluzni kellett és neki kellett daruval leraknia a szállítójárműről az előregyártott kehelynyakakat is. Emiatt az előre kalkulált 4 darunaphoz képest 20 nap egy autódarus, 7 nap két autódarus, összesen 34 nap többlet autódaruhasználat merült fel 80.000,-Ft/daru/nap költség mellett.

[32] II/3.Vállalása ellenére mintegy két hónapon át nem biztosította az alperes a toronydarut a szerződés szerinti havi 250 órában. Emiatt többlet kézi zsalumozgatás volt szükséges, állásidő merült fel, a nagyobb kivitelezői létszám miatt költségei is nőttek. Négy dolgozó két hónapra eső többletköltsége - 2.400,- Ft-os óradíj mellett - 3.449.600,-Ft.

[33] II/4.Beilagolás: 60.000,-Ft. Az alperesnek kellett biztosítania a kehelynyak elhelyezéséhez szükséges anyagot. A kehelynyak támasztó vasalása 5 cm-rel rövidebb lett, ezért a hajtűvasakat a szintbeállításához át kellett alakítani (beilagolni), és ehhez segédanyagot biztosítani (44.000,-Ft anyag, 10.000,-Ft fuvar és 6.000,-Ft vágási díjköltség = 60.000,-Ft).

[34] II/5.Kézi földmunka (földtükör):200.000,-Ft. A munkaterületként felkínált földtükör nem a kijelölt méretek szerint készült el, 80 tömbalap és 210 méter talpgerenda vonatkozásában, ez 15% kézi földmunkát igényelt.

[35] II/6.Az alaptestek méretnövekedése és a rámpa talpgerenda magasztás 1.350.155,-Ft zsaluzási és betonozási többletköltséget okozott. (2014. március 27 – 28., 2014. április 28., május 19., május 20. és május 26-i építési naplóbejegyzések.)

[36] II/7.Közműáttörések: 37.500,-Ft. A tartószerkezeti kiviteli terveken nem szereplő 15 darab zsalukizárás elkészítésének többletköltsége. A szakági terveket nem kapta meg az alperestől, így a zsalukizárási munkával nem kellett számolnia.

[37] II/8.A beton minőségének biztosításához szükséges mintavétel költsége: 310.000,-Ft. A betont az alperes biztosította, így a mintavétel költsége őt terheli. (30 sorozat x 9.000,-Ft = 270.000,-Ft + 40.000,-Ft sablon bérleti díj)

[38] A kereset III. tétele: a betonszállítás késedelme miatti 11 óra állásidő: (11 x 2.450,-Ft/óra =26.950,-Ft) Ennek felmerültét az alperes el is ismerte a 2014. április 16-i építési naplóbejegyzésben.

[39] A kereset IV. tétele szerinti jótállási garanciaként visszatartott, időközben lejárt (az I. részszámla 5%-ának megfelelő) vállalkozói díj is megilleti.

III.

[40] Az alperes a megismételt eljárásban is a kereset elutasítását kérte, tételesen az alábbi indokokkal: A kereset szerinti I. tételt (a vállalkozó díjat) 33.075.865,- Ft-ban (a teljes vállalkozói díj 73,5%-ában) az első részszámla alapján kifizetett 12.300.000,-Ft levonásával 20.775.865,- Ft-ban ismerte el. A felperes eredeti keresete 32.058.754,-Ft megtérítésére irányult, ami csak (71,3%-os) készségi foknak felel meg, így minden további bizonyítás nélkül megállapítható a műszaki készség foka az általa elismert 73,5%-ban. A kereseti kérelemhez kötöttség és a keresetváltoztatás tilalma miatt a felperes által állított százalékos készséget (71,3%) meghaladó igény, csak az ellenkérelme szerint (73,5%) érvényesíthető, azt meghaladóan nem. Rámutatott, hogy az ítéltábla hatályon kívül helyező végzése által alkalmazni rendelt metodika a perbeli esetre nem irányadó, mert a mű 100%-ban megvalósult. A kereset II. tétele kapcsán arra hivatkozott, hogy az átalányáras vállalkozási szerződés keretében többletmunka elszámolására lehetőség nincs. A szerződés 10. pontja szerint pótmunka csak írásban volt elrendelhető, erre nem került sor. A III. tétel amiatt alaptalan, mert az ajánlati tárgyalási jegyzőkönyv 14.7. pontja kizárta az állásidővel kapcsolatos igény érvényesítését.

[41] Viszontkeresetében a felperes késedelmére alapítottna a 20.775.865,- Ft összegben elismert felperesi vállalkozói díj igénytel szembeállította a kötbér és kártérítés címen kalkulált 67.394.165,-Ft összegű – az általa használt jelölések megtartásával az alábbi tételekből álló – igényét és a különbözeti 46.618.300,-Ft - kötbér és kötbért meghaladó kár - valamint járulékal megfizetésére kérte kötelezni az alperest. (VF/5/1.)

[42] VF/5/1. 2.3-2.6:14.974.000,-Ft: a cég2 részére fizetett vállalkozói díj. Az alvállalkozási szerződés 9/a. pontja alapján - a kivitelezési idő felperes hibájából több mint egy naptári héttel történt túllépésére figyelemmel - jogosult volt a felperes által elvégzendő munkák felperes költségére társvállalkozóval történő elvégeztetésére, melynek költségét kötbérigényétől függetlenül érvényesítheti.

[43] VF/5/1. 3.1-3.4: 3.447.460,-Ft. Az előző pontban foglaltakkal azonos alapon a cég1. részére 3.444.460,-Ft került kifizetésre.

[44] VF/5/1. 4.1-4.8 : 6.548.413-Ft. A felperes nem a szerződésben foglaltaknak megfelelően biztosította a zsaluanyagot, ezért a cég3-tól zsaluanyagot bérelt, illetve zsulutervet készíttetett.

[45] VF/5/1. 5.1: A felperes 78 napi késedelemére (2014.07.15-2014.10.01.) vetített építéshely irányítási többletköltség 6.377.965,-Ft.

[46] VF/5/1. 5.2: A felperes helyett a cég4 által elvégzett takarítás, anyagmozgatás - arányosítással a felperesre vetített - költsége 1.436.250,-Ft.

[47] VF/5/1. 5.3-5.5: A felperes teljesítési késedelme miatt a toronydaru többlet bérleti díja 1.522.264,-Ft.

[48] VF/5/1. 5.6 : A felperes 78 napi késedelméből csak két napot tudott ledolgozni, emiatt az egész projekt 76 napi késedelemmel készült el. A beruházó emiatt 23.280.000,-Ft kötbért érvényesített vele szemben.

[49] VF/5/1. (5.7-5.8): A közjegyzői eljárásban beszerzett szakértői vélemény díja 228.600,-Ft, az eljárás díja 30.000,-Ft.

[50] VF/5/1. (6.1): 3.526.937,-Ft. Az őt megillető vállalkozói díj a felperes hibájából később került a beruházó részéről kifizetésre. A felperes az alvállalkozói szerződés mellékletét képező 8. számú – a megrendelővel szembeni követelésére vonatkozó nemleges nyilatkozatot - felhívása ellenére sem adta ki. Emiatt a beruházó a 2014. szeptember 11. napján esedékes 14.200.000,-Ft összegű és a 2015. február 6. napján esedékes 18.500.000,-Ft összegű számláját csak 2016. január 7. napján fizette meg. A felperes a nyilatkozat kiadását jogsértően tagadta meg, mert az alvállalkozói szerződés 9/b. pontja értelmében a megvalósítás közbeni viták (műszaki, értelmezési, stb.) nem késleltethetik a létesítmény megvalósítását, s nem adhatnak alapot a befejezési határidő módosítására. Kára a késedelem idejére számítható kamat.

[51] VF/6.5: Késedelmi kötbér:5.400.000,-Ft. A beruházás késedelme kizárólag a felperesnek volt felróható, mert humán kapacitáshiányos állapotban szerződött. (szakértő4 igazságügyi szakértő által készített magánszakértői vélemény) A felperes érvelésével szemben a fővállalkozót terhelő munkaszervezési feladatokat maradéktalanul ellátta, heti

alkalommal alvállalkozói kooperációt tartott, s folyamatosan biztosította a munkavégzésre alkalmas munkaterületet. A 78 nap teljesítési késedelem alól a felperes nem tudta magát kimenteni, így a szerződés 4/u. pontja szerinti kötbérmaximum (5.400.000,-Ft) megfizetésére köteles. Más alvállalkozó magatartására hivatkozással nem menthető ki a késedelem, mert tudta a felperes, hogy nem kap kizárólagos munkaterületet kap (szerződés 6/a. pont).

[52] A felperes a viszontkereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a beruházás késedelme nem neki róható fel, nem állt fenn humánerő kapacitáshiány, a munkaterület beszűkült volta miatt a létszám emelésére nem is lett volna lehetősége. Nem volt jogszerű a terhére a társvállalkozók bevonása. Még így is bekövetkezett a késedelem, ebből is az következik, hogy annak oka nem az ő dolgozói létszámában keresendő. Az alperes volt az, aki a folyamatos és biztonságos munkavégzéshez szükséges munkaterületet nem biztosította. A földdepóniát az építkezés kulcselemének minősülő rámpa helyén tárolta, ezzel megakadályozta a rámpa kivitelezésének határidőben történő megkezdését. Nem tett eleget szervezési kötelezettségének, az alvállalkozók munkáját nem hangolta össze, s nem biztosította a toronydaru zavartalan használatát a szerződésben vállalt havi 250 órában. Emiatt a vállalkozók munkája összetorlódtott, egymásra és a toronydarura vártak. A generál építési napló 2014. június 30-i bejegyzése is utal a betonacélszerelés átvételével összefüggő beruházói késedelemre, s az építkezést számos tervmódosítás is lassította. A tervmódosításokat – bár arra köteles lett volna – az alperes nem töltötte fel az építési naplóba. Érvénytelenségi kifogással élt az alvállalkozói szerződés 9/a. pontjával szemben. Rámutatott, hogy azon kikötés, amely szerint a terhére bevont kivitelező költsége a felperes által a kötbérköveteléstől függetlenül érvényesíthető, jogszabályba [rPtk. 246. § (2) bekezdés], illetve jóerkölsbe ütközik, olyan költségelemet terhel rá, melyre az alvállalkozói szerződés alapján eleve számolni kellett az alperesnek.

IV.

[53] Az elsőfokú bíróság – szakértő⁵ és szakértő² aggálytalannak minősített, s így az ítélezése alapjául elfogadott szakértői véleménye alapján – ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 22.554.936 Ft-ot, továbbá annak 2014. október 1. napjától számított kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a viszontkereset alapján a felperest az alperes javára 5.400.000 Ft kötbér és annak 2014. augusztus 17. napjától számított kamata megfizetésére, ezt meghaladóan a viszontkeresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 7.950.000 Ft perkoltséget. Kötelezte a felperest 450.000 Ft feljegyzett kereseti és 750.000 Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illeték, az alperest 1.050.000 Ft feljegyzett kereseti eljárási illeték és 1.750.000 Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

[54] A kereset I. tétele kapcsán rámutatott, hogy téves az alperes álláspontja, hogy a készségi fok nem bizonyítandó, mert azt az általa elismertnél (73,5%) maga a felperes is kisebb (71,3%) arányúnak mutatta ki. A felperes 84%-os készséget állított (G.20.127/2018/5.), ami 37.800.000,- Ft-nak felel meg. A keresetében megjelölt összeg ettől csak azért tért el, mert az levonások utáni számítás eredménye. A hatályon kívül helyező végzésben foglalt iránymutatás teljesítése azonban a szakértői bizonyítás továbbfejlesztésével sem volt lehetséges. Ennek oka az volt, hogy amikor a cég² az alperes által bevonásra került, nem történt állapotfelmérés, majd ezt követően nem dokumentálták, hogy a szerződés műszaki tartalmába tartozó munkákból melyeket végzett el a felperes, s melyet a bevont

társvállalkozó, emiatt a felperesi vállalt és a ténylegesen teljesített munka készültségi fokának százalékos arányát a szakértők sem tudták meghatározni. Emiatt - a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján - a per egyéb adataiból a készültség fokát 77%-ban, a felperest megillető vállalkozói díjat 34.650.000,-Ft-ban állapította meg. Abból indult ki, hogy az alperes felkérése alapján szakértő4 által készített magánszakértői vélemény szerint a teljes feladat teljesítéséhez 14.500 munkaóra volt szükséges, s ebből a felperes 11.500 munkaórát teljesített, ami kerekítéssel 79%. Bár a magánszakértői véleményével összefüggésben a perben kirendelt szakértők (szakértő5 és szakértő2) aggályokat fogalmaztak meg, azt maguk sem vitatták, hogy a szakértő kiindulópontjai (az óramennyiségek) helyesek, s az általa alkalmazott Terc költségvetési program torzítása a számítások során csak kismértékben jelentkezik.

[55] II. tétel: Részben alaposnak találta az alvállalkozói szerződés műszaki tartalmán felül végzett munka elszámolására vonatkozó igényt. Az alperes álláspontjával szemben abból indult ki, hogy a visszadátumozott szerződés a 2014. május 30-i aláírását megelőző időszakra nem bír visszaható hatállyal, erre az időszakra a felperesi ajánlat, az ajánlati tárgyalási jegyzőkönyvben foglaltak és az alperesi megrendelés az irányadó. Az aláírt szerződés 11.b. pontja szerinti „teljességi nyilatkozat” csak annyit jelent, hogy a szerződés aláírása után a felek nem hivatkozhatnak a korábbi levelezésre vagy egyéb megállapodás tartalmára. A vállalt munka tartalma kapcsán abból indult ki, hogy nem komplett szerkezetépítésre vállalkozott a felperes. Az alperes a szerkezetépítés egymásra épülő munkafolyamatait (földmunka, vasszerelés, zsaluzás és betonozás) szétszedte, azokat más-más alvállalkozóhoz telepítette. Ennek figyelembevételével vizsgálta, hogy a kereset II./1-II/8. alatti tételei az alvállalkozói szerződés műszaki tartalmába tartozóak-e.

[56] II/1: Az alperes sem vitatta, hogy a költségvetési kiírásban szerelőbeton munkanem nem szerepelt, s a szakértők is alátámasztották, hogy ennek elkészítésére a felperes nem vállalkozott. A kért 172.481,-Ft elszámolható a szakvélemény alapján.

[57] II/2. Az autódaru többletköltséget nem találta alaposnak, mert bár a megrendelést megelőző egyeztetések jegyzőkönyvében még valóban az szerepelt, hogy a pontalapok zsaluzásával a felperesnek nem kell számolni, a megrendelés viszont már egyértelműen tartalmazza ezt, s a felperes véleményeltérés nélkül vonult fel a munkaterületre.

[58] II/3: A toronydaru hiánya miatti bérköltség sem hárítható át. Az akadályoztatás pontos mértéke nem igazolt, az a felperes részéről kimunkálásra sem került. A toronydaru leterheltsége igazolt, így előfordulhatott, hogy amikor erre lett volna szüksége a felperesnek, az nem állt rendelkezésre, de az akadályoztatás mértéke ismeretlen. Emellett a szakértői vélemények szerint sem volt szükség havi 250 órában toronydarura, s értékelni kell azt is, hogy az építési naplóbejegyzésekkel igazolt, hogy a toronydarut kiváltandó autódarut is biztosított az alperes.

[59] II/4: Beilagolási költség: a szerződés szerint a kehelynyak elhelyezéséhez is az alperesnek kellett biztosítani az anyagot. Építési naplóbejegyzések igazolják, hogy a kehelynyak támasztó vasalása a szükségesnél rövidebb lett és a hajtúvasak átalakítását a felperes végezte el és biztosította hozzá a segédanyagot, így annak - a szakvéleményekkel alátámasztott -költsége elszámolható.

[60] II/5.: Kézi földmunka (földtükör): A földmunka végzése más alvállalkozó feladata volt. A munkaterületet az alperesnek kellett megfelelően szolgáltatni. A kitűzött méretek eléréséhez szükséges mintegy 15% kézi földmunkát a felperes felszámíthatta.

[61] II/6.: Az alaptestek méretnövekedése, illetve a rámpa talpgerenda magasítása miatti többlet betonozási és zsaluzási költség a megrendelői szolgáltatás hiányosságára, hibájára volt visszavezethető, így az is elszámolható. Felmerültét és összegét a szakértők is elfogadták.

[62] II/7.: Áttörések: a felperes rendelkezésére bocsátott tartószerkezeti terveken nem szerepelt a 15 darab zsaluzárás, így többletköltsége (37.500,-Ft) elszámolható.

[63] II/8.: A betonminőség biztosításának költsége: a szakértők véleménye alapján elfogadta, hogy ez a betonozást végző felperest terhelő költség.

[64] III. A 11 óra állásidőt az ajánlati tárgyalási jegyzőkönyv 14.7. pontja kizáró rendelkezése alapján találta alaptalannak.

[65] A viszontkereset tételeiből csak az alperes 5.400.000,-Ft összegű kötbérigényét – VF.5.1.-6.5 - találta alaposnak. Rámutatott, hogy a felperes 2014. május 30-án írta alá a szerződést. A korábbi teljesítési határidőt módosították, s ezzel – ahogyan az alperes fogalmazott – a felperes tiszta lappal indult. A módosított teljesítési határidőhöz (2014.07.15.) képest az objektív késedelem 78 nap, de a 2014. július 25-én kelt levelében az alperes 2014. augusztus 4-ig póthatáridőt tűzött, melytől számítva a felperes levonulásig (2014.10.01.) csak 58 nap telt el. A szubjektív (felperes terhére róható) késedelem mértékének meghatározása kapcsán nem osztotta az alperes azon érvelését, hogy az alvállalkozói szerződés 6.a. pontjában a felperes a társvállalkozók felelősségét is átvállalta volna.

[66] Nem fogadta el az alperes azon érvelését, hogy a késedelem egyedüli oka a felperes humán kapacitás hiánya volt. Azt szakértő4 magánszakértő véleménye nem bizonyította, hogy a felperes teljes építkezés folyamán létszámbővívellet mellett dolgozott. Az igazságügyi szakértők csak kiindulópontjaiban (a teljes munkamennyiség 14.500 óra, a teljesített 11.500 óra) fogadták el a kizárólag elméleti számításokon alapuló magánszakértői véleményt, de következtetéseiben nem. Azt pedig az alperes is elfogadta, hogy a felperes a szerződés aláírásakor (2014. május 30.) még nem volt késedelemben, késedelmét ezt követően halmozta fel. A szerződés aláírása után két héttel bevont cég2 órabéres elszámolásának indoka éppen az volt, hogy mindig a szükséges létszámmal szerepeljen az építkezésen. A bevont társvállalkozó nem csak a felperesi szerződés műszaki tartalmába tartozó munkákat végzett, abból - az alperes számítása szerint - 7.487 munkaóra kapcsolódott csak a felperes vállalatához. Emellett a cég1. teljesítésének elszámolását is kérte az alperes. A felperesre és a bevont társvállalkozókra eső munkaóramennyiség együttesen pedig messze meghaladja azt, amivel a magánszakértő a szerződés teljesítéseként számolt (14.500 óra). 2014. június közepétől a társvállalkozók bevonása folytán létszámbővívellet állapotról már nem beszélhetünk, a cég2 mindig olyan létszámmal vonult fel, mely a munkavégzéshez szükséges és indokolt volt. Az ennek ellenére bekövetkezett jelentős késedelem arra utal, hogy a felperes által felhozott kifogások alaposak és egyéb – a felperes terhére nem értékelhető –

munkavégzést gátló körülmények is szükségképpen fennálltak. Ilyennek értékelte, hogy az alperes a kitermelt földet a rámpaépítés helyszínén tárolta. A zsaluanyag mozgatásához szükséges toronydaru használata - több építési naplóbejegyzésből kitűnően - nem volt folyamatosan biztosított, az nem egy esetben csak napi két-három órában állt rendelkezésre. Számos tervmódosítás történt, melyből kiemelendő a zsalukőfal-építés, a szomszédos épületnél és az építési terület megközelítése érdekében a „I” gerenda beépítése. Az építési naplóba alperes által tett bejegyzés szerint a vasszerelés beruházói átvétele is több hetes csúszást eredményezett. Kiemelte, hogy már a szerződés aláírását követően kritikus helyzet állt elő az építkezésen, összetorlódtak a munkafolyamatok, egyre több alvállalkozó kezdett a területen dolgozni. A felperesnek akár napi jelleggel kellett volna a létszámot az elvégzendő feladatokhoz igazítani, szükség esetén hétvégi munkavégzéssel, túlmunkával növelni a kapacitást. szakértő² szakértő azt nem tudta megállapítani, hogy a felperes a munkaterület hiányában, vagy kapacitáshiány miatt csökkentette le 2014. júniusát és júliusát követően az építkezésen dolgozóinak létszámát. Miután nem egy esetben a bevont társalvállalkozói létszám is csupán három-négy fő volt, s 9-10 olyan nap is volt, amikor a bevont vállalkozó csak egy fővel volt jelen az építkezésen, ez a munkaterület hiányra enged következtetni. Emiatt összességében akként foglalt állást, hogy bár a kivitelezés teljes időszakára nem állapítható meg a felperes terhére létszámhiány, de az építkezés követelményeihez neki is rugalmasabban kellett volna hozzáállnia. Az alperesnek pedig az organizációs feladatait kellett volna jobban megoldania, biztosítani a toronydarut, az egyre nagyobb arányban beépítésre kerülő építési terület miatt a kitermelt föld tárolását, a munkavégzéshez szükséges anyagok (zsaluzatok) elhelyezéséhez szükséges hely kijelölését. Az építési napló bejegyzése beruházói késedelmét is igazol. Az alperes 2014. június 25-én kelt - valamennyi alvállalkozóhoz címzett - levele pedig minden kivitelező késedelmére mutat rá, ami a szerkezetépítésben közreműködő vállalkozókat (földmunka és vasszerelés) is érintette, az ő késedelmük pedig a felperes munkavégzését is hátráltatta.

[67] Értékelte azt, hogy szakértői módszerrel sem volt megállapítható, hogy a felperes érdekkörén kívüli körülmények milyen mértékű kimentést tesznek lehetővé, emiatt – szakértő² szakértő becslését elfogadva – akként foglalt állást, hogy – a beruházó, az alperes és a felperes érdekkörébe eső okok azonos arányúak (1/3-1/3-1/3). A szakértői bizonyítás evolúciója - szakértő² korábbi (70-30% a felperesre terhesebb) véleményétől eltérő fenti végkövetkeztetés – elfogadása kapcsán rámutatott, hogy a szakértő megfelelő magyarázatát adta annak, hogy a megismételt eljárás során milyen újabb adatok (pl. generálépítési kivitelezési napló) birtokában módosított a késedelemmel kapcsolatos felelősségi arányokra vonatkozó véleményén. Mivel a felperes csak a késedelem 2/3-a alól tudta magát kimenteni, 19 nap viszonylatában (1/3) kimentése sikertelen, az alvállalkozói szerződés 4.u. pontja szerinti, a 12 napi késedelem elérése utáni maximális kötbér fizetésére köteles.

[68] A kimentés tekintetében nem fogadta el a felperes azon érvelését, hogy miután az alperes a teherhordó rámpát csak 2014. szeptember 14-én - azaz jelentős, legalább három hónapos késedelemmel bocsátotta a felperes birtokába - ez olyan, a rPtk. 302. § b) pontja szerinti jogosulti késedelem (közbenső szerződésszegés) ami a felperes egyidejű kötelezett kötelezést a rPtk. 303. § (3) bekezdése alapján kizárja, s ha emiatt az alperes azt állítja, hogy már a munkaterület birtokba adására vonatkozó késedelme is a felperes miatt következett be, azt – a bizonyítási teher megfordulása miatt – már alperesnek kell bizonyítania. A felperesi érveléssel szemben technológiai sorrend csere nem történt. A szakértők igazolták, hogy a meghatározott technikai sorrendet igénylő bonyolult munkafolyamat azt követelte meg, hogy előbb az alapozás szerkezete, azután az emeleti szerkezet, majd a földszinti szerkezet

készüljön el. Emiatt nem adhatta a felperes birtokába az alperes 2014. márciusában a teljes munkaterületet, s a felperes csak azzal juthatott munkaterülethez, ha technikai sorrendben előbb álló munkákat elvégzi. A felperes által az építkezés helyszínéről készített, és az eljárás folyamán csatolt számos fényképfelvételt a jogvita elbírálása során - a szakértők véleménye alapján - nem vette figyelembe, mert egyrészt azok kapcsán nem volt megállapítható, hogy valóban a rájuk írt vagy a fényképezőgép által rájuk nyomtatott időpontban készültek-e, másrészt a fotók csak az építkezés egy adott pillanatát és szeletét (kiragadott részét) mutatták be, így azokból az építkezés folyamatára nem lehet következtetéseket levonni, s nem lehet tudni, hogy az építkezés más helyszínén rendelkezésre állt-e vagy sem munkavégzéshez munkaterület.

[69] A további alvállalkozók bevonásának jogszerűségével összefüggésben az alvállalkozói szerződés 9.a. pontjával szemben előterjesztett érvénytelenségi kifogást nem találta alaposnak. Ha a támadott rendelkezés értelme az, hogy a kötbér mellett érvényesítheti egyéb kárát is a jogosult, úgy az nem tekinthető jogszabályba ütközőnek, s a jóerkölcst sem sérti. Az érintett pont – elszámolásra vonatkozó – további rendelkezése hiányában a kártérítés összegébe a kötbér összegét be kell tudni.

[70] VF/5.1/2.-3: A cég2 társvállalkozó bevonását nem találta sem jogszerűnek, sem az általa a felperes helyett elvégzett munka értékét bizonyítottnak. Rámutatott, hogy a cég2 teljesítményéből a felperes által is elismert munkamennyiség, továbbá a cég1. munkavégzéséből a VF/5/3.3. pont alatti tétel (felhajtórampa betonozása, felületképzése: 797.560,- Ft) elszámolható ugyan, de ez a vállalkozói díj csökkentett mértékében (77%) már értékelést nyert, még egyszer nem térülhet, az ezt meghaladó – vitatott – munkamennyiség pedig bizonyítatlan maradt. A cég2 felperes terhére történő bevonásának két feltétele - egyrészt az, hogy több mint egy naptári hétnek megfelelő kivitelezési határidő túllépésre kerüljön sor, másrészt az, hogy erre a felperes hibájából kerüljön sor – nem teljesült. Az alperes a 2014. június 12-i naplóbejegyzésben közölte a felperessel, hogy másnap egyes munkaterületekre szerkezetépítő alvállalkozót vonultat fel a felperes költségén, érvelése szerint ekkor már egyhetes késedelembe volt a felperes, amit az igazol, hogy a beruházó 2014. június 23-án a generálépítési naplóba bejegyezte azt, hogy a szerkezetépítés többhetes lemaradásban van. Ugyanakkor e megrendelői bejegyzés a felperes terhére róható egyheti késedelmet nem igazol. Nem lehet ugyanis tudni, hogy mihez (a fővállalkozói szerződés teljesítési határidejéhez vagy a perbeli szerződés ütemtervéhez) képest áll fenn az abban állított késedelem. Kérdéses, hogy a megrendelő az utóbbiról egyáltalán tudott-e. Emellett szerkezetépítőként járt el a földmunkát és a vasszerelést végző alvállalkozó is, így nem tudni, hogy melyik szerkezetépítő alvállalkozót érintette a bejegyzés. Az alperes 2014. június 25-én kelt levele is minden kivitelező teljesítésére vonatkozó általános lemaradásra utalt, ebbe a körbe pedig a másik két szerkezetépítő is beletartozik. Mivel az alperes elismerte, hogy 2014. május 30. napján még nem volt késedelembe a felperes, nehezen képzelhető el, hogy nem egész két hét alatt több mint egy hetes késedelmet halmozott volna fel.

[71] Bár szakértő2 igazságügyi szakértő szerint - a munka jellege és annak időigényessége alapján - vélelmezhető volt a jövőbeni határidőcsúszás, de az alvállalkozói szerződés mellékletét képező ütemterv szerinti teljesítési határidő a cég2 bevonásáig nem járt le. Ez csak azt igazolja, hogy munkavégzési késedelem áll fenn, azt nem, hogy ennek okozója a felperes. Nem igazolt, hogy a cég2 alvállalkozó milyen értékű munkát végzett a felperest terhelő feladatokból, az elismertet meghaladóan a 14.974.000,-Ft elszámolhatóságát a szakvélemények nem támasztották alá.

[72] A cég1. munkavégzéséből a zárófödém felbetonozás (3.1.), illetve a felhajtórámpa födém tetején a lejtbetonozás (3.4.) nem tartozott az alvállalkozói szerződés tartalmába. A javítási munkáknál (3.2.) pedig nem állapítható meg, hogy a javítás melyik alvállalkozó munkájával kapcsolatos.

[73] VF/5.1. 4: A cég3-nek kifizetett összegek tekintetében nem állapítható meg, hogy a zsaluzat bérlésére kizárólagosan azért került sor, mert annak mennyiségét a felperes rosszul mérte fel. A szükséges zsaluzat meglétét támasztja alá az, hogy a cég2 is a felperes anyagával zsaluzott. A munkaterület megközelítésének biztosítása az alperes feladata volt, emiatt az „I” gerendához zsaluterv készítése és a speciális zsaluzat költsége sem hárítható a felperesre.

[74] VF/5.1. 5.2: Az alperes által alvállalkozóként bevont cég4 takarítási és anyagmozgatási díjának arányosítással a felperesre vetített részét (1.436.250,-Ft) amiatt nem fogadta el, mert nem bizonyított, hogy ezen alvállalkozó mikor, hol és milyen mennyiségű takarítási, anyagmozgatási munkát végzett a felperes helyett.

[75] Az építésirányítási többletköltség (VF/5.1.5.1 : 6.376.965,-Ft) a toronydaru többlet bérleti díja (VF/5.1.5.3-5.5: 1.522.264,-Ft) és beruházó által az alperessel szemben érvényesített kötbér (VF/5.1.5.6: 23.280.000,-Ft) tekintetében rámutatott, hogy - szemben az alperesi direkt kötbérigénnyel – e kárigény tételek kapcsán nem a felperesnek kellett magát kimentenie a késedelem alól, hanem az igényt érvényesítő alperesnek kellett igazolnia azt, hogy a felperes szerződésszegése hány nap késedelmet okozott a projekt megvalósításában, s hogy a fenti többletköltség felmerült és a felperes késedelemével áll okozati összefüggésben. E bizonyítási kötelezettségének az alperes nem tudott sikerrel eleget tenni. Újra számbavette – a késedelmi kötbérigény kapcsán már értékelt – az építkezés késedelméhez vezető körülményeket és azok alapján rámutatott, hogy nem állapítható meg az, hogy a felperes a kivitelezés teljes időszakában létszámhiányban lett volna, a feszített ütemezésre figyelemmel viszont elvárható volt tőle a rugalmasabb hozzáállás, a létszám akár napi szintű változtatása, túlmunka, hétvégi munka végzése, a munkaterület adta lehetőségek jobb kihasználása. Ugyanakkor a munkafolyamatok összetorlódása és a toronydaru leterheltsége miatt a felperes munkavégzése is akadályozott volt, az alperesnek pedig – mint azt a bekövetkezett helyzet maga is igazolta – a kooperációs értekezletek helyett hálózatos ütemterv készítésével kellett volna az építkezésen részt vevő alvállalkozók munkáját szervezni.

[76] A beruházóval kötött fővállalkozói szerződés is azt támasztja alá, hogy a peres felek szerződésén túlmutató körülmények is befolyásolták a projekt ütemét. A 2015. január 21-i kötbérmegállapodás szerint a 76 napi késedelméből csak 10 nap volt az alperes terhére róható, de nem volt az az alperesi állítás kiolvasható abból, hogy a különbözeti 66 nap késedelem a beruházó részéről csak egyezség alapján (egyéb üzleti megfontolásból) került elengedésre. E megállapodás maga is arra enged következtetni, hogy az építkezés menetét számos - a jelen perben fel sem tárt körülmény - befolyásolhatta.

[77] VF/5.1. (5.7-5.8) Rámutatott, hogy a közjegyzői eljárással kapcsolatos költségek a perköltség keretében értékelendők [Pp. 75. § (1) bekezdés].

[78] VF/5.1. (6.1) A beruházó által visszatartott 32.700.000,-Ft vállalkozói díj kamata iránti kárigényt amiatt találta alaptalannak, mert az alvállalkozói szerződés 8. számú melléklete visszatartásával a felperes nem követett el szerződésszegést. Az alvállalkozói szerződés 9.b. pontja ugyanis csak arra vonatkozik, hogy az építkezés közbeni viták miatt az alvállalkozó a munkavégzéssel nem állhat le. A felperes eljárása nem volt valóvisszaélésszerű, mert ekkor már négy hónapja dolgozott és csupán az első részszámla került kiegészítésre.

[79] VF/5.1. (6.4) Végszámla megrendelői szolgáltatás címén az alperes 623.276,-Ft-ot igényelt. A felperes keresetében e címen 1.000.200,- Ft-ot már levonásba helyezett, emiatt e tétel a keresetben elszámolt.

[80] A keresetet - az alábbi számítás szerint - 22.554.936,-Ft erejéig találta alaposnak. A 34.650.000,-Ft alvállalkozói díjat (I.) a szerződés műszaki tartalmán felül elvégzett munkaként (II.) növel 1.820.136,-Ft (II./1:172.481,-Ft a szerelőbeton munkadíja, II./4.: 60.000,- Ft beilagolás díja, II/5.: 200.000,- Ft, kézi földmunka, II/6. 1.350.155,-Ft, zsaluzási többletköltség, II/7:37.500,-Ft zsalukizárás). Az így kalkulált 36.470.136,-Ft-ot csökkentti az első részszámla 12.300.00,- Ft-os már kifizetett összege, 1.000.200,-Ft megrendelő megillető szolgáltatási díj és 615.000,-Ft garanciális visszatartási díj.

[81] Az alperes eljárási kifogásait (Pp. 114. §) nem találta alaposnak. szakértő5 szakértő mulasztását utóbb pótolta, s a felek által feltett kérdésekre - kiegészítő szakértői véleményében - választ adott. A technológiai munkák árának meghatározására - a szokásos árképzés szintjén - kellő kompetenciával rendelkezett. A felperes részére engedélyezett személyes illetékfeljegyzési joggal összefüggő döntései kapcsán - a végzés tartalmától függően -fellebbezés terjeszthető elő, vagy lelet állítandó ki, de a feltételek hiánya okán a kereset nem utasítható el, az eljárás nem szüntethető meg. A felperes határidőn belül terjesztette elő tanúk meghallgatására irányuló bizonyítási indítványát, az nem volt elkésztett, a Pp. 167. § (1) bekezdésében foglaltaknak is megfelelt, a bizonyítás e módjától nem volt elzárható. A tanúkkal a felperes nem csak a többletmunkát kívánta bizonyítani, hanem azt is, hogy a késedelem nem volt terhére róható. A bizonyítási indítvány mellőzésére önmagában az nem ad alapot, hogy a tanú a fél alkalmazottja, s annak sincs jelentősége, hogy az adott kérdésre nézve már bizonyítékok állnak-e rendelkezésre, ha a bizonyítási indítvánnyal éppen ezeket kívánja megkérdőjelezni, cáfolni a fél. Alaptalannak minősítette a jogi szakvizsgával rendelkező, a Pp. 67. § (1) bekezdés i) pontja első fordulata alapján eljáró felperesi képviselő képviseleti joga hiányával, nyilatkozatai hatálytalanságával kapcsolatos alperesi kifogást. Rámutatott, hogy a munkavállaló képviseleti joga e státuszán és nem azon alapult, hogy jogtanácsos vagy jogi előadó-e. Emiatt az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény – a továbbiakban: Ütv. – 208. § (34) bekezdése értelmében a törvény hatálybalépése előtt indult bírósági eljárásban a jogtanácsosi vagy jogi előadói képviselet kapcsán előírt feltételek nevezettre nem vonatkoznak, képviseleti joga az Ütv. hatályalépésével nem került megvonásra.

[82] A perköltségről 69%-os felperesi és 11%-os alperesi pernyertesség, valamint a felek által előlegezett költségek figyelembevételével a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott.

VI.

[83] Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél fellebbezést terjesztett elő.

[84] A felperes az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az alperest terhelő marasztalási összeg 32.496.486,- Ft-ra történő felemelését és a viszontkereset teljes elutasítását kérte.

[85] I. A vállalkozói díjigénye körében arra hivatkozott, hogy amiatt nem volt egzaktan meghatározható a „félbehagyott mű” vállalkozói díjának számítására vonatkozó szabályok analógiaszerű alkalmazásával a készülség foka és erre alapítottan vállalkozói díjigénye mértéke, mert a társvállalkozó belépésekor nem készült a szakértők által elvárt állapotfelmérés és az ezt követő teljesítés nem volt elkülönítetten dokumentált. Ilyet az alperes tudott volna készíteni és nyilvántartást vezetni, ennek elmulasztásáért is őt terheli a felelősség. A szerződés tárgya 100%-ban megvalósult, s a fentiek miatt az alperesnek kellett volna igazolni, hogy az általa állított 84%-hoz képest a különbözeti 16%-ot meghaladta az alperesi teljesítmény. Ennek hiányában - vállalkozói díj címén – az elsőfokú ítéletben javára el nem számolt különbözeti 7% (3.150.000,-Ft) is megilleti őt. Az elsőfokú bíróság bizonyítékokkal alá nem támasztottan és követhetetlen módon határozta meg az alvállalkozó teljesítmény mértékét 77%-ban, ez még a vállalt és teljesített munkaórak aránya alapján a magánszakértői véleményben kalkulált 79%-os mértéknél is alacsonyabb. Az elsőfokú ítéletből ugyan ez egyértelműen nem állapítható meg, de vélhetően e 79%-os érték és az alperes által elismert 73,5% felfelé kerekített matematikai átlagából ered a 77%-os készülség, amit az elsőfokú bíróság alapul vett. Az átlagszámítás alapja a 79% nem lehet, mert a magánszakértő véleménye (kiindulópontjára nézve is) megdöntésre került a kirendelt szakértők által. (G.20.192/2020/27. sz. jkv. 5-6. oldal)

[86] Tévesen utasította el az elsőfokú bíróság az autódaru többletköltség (II/2.) és a toronydaru hiánya miatti többlet bérköltség (II/3.) iránti együttesen 6.149.000,-Ft igényt is. A havi 250 (azaz napi 10) órának megfelelő toronydarukapacitást szándékosan kötötte ki, hogy a kivitelezésben ne legyen emiatt akadály. Az elsőfokú ítélet e szerződési akaratot írja felül, amikor szükségtelennek minősíti e volument. Szerződésszegés az is, hogy a toronydarut az alperes nem helyezte üzembe a kivitelezés kezdetén (az még 2014. április 30-án sem működött). Elfogadta az elsőfokú bíróság is, hogy előfordulhatott olyan, hogy a felperesnek a munkavégzéshez szüksége lett volna toronydarura, de az nem állt rendelkezésre. A teljesítés jogos ok nélküli megtagadása miatt (rPtk. 313.§) választhat a késedelem és a lehetetlenülés jogkövetkezményei között, s a Ptk. 312. § (3) bekezdése szerint alappal követelhetette kára megtérítését. Az elsőfokú ítélet [109] pontja tárgyi tévedést tartalmaz, mert a felek konszenzusa az volt, hogy a daruzási költségek nem terhelik a zsálužási egységeket, s azzal a feltétellel alakította ki árait, hogy a darut az alperes biztosítja és viseli költségeit. A 2014. március 14-i ajánlati tárgyalási jegyzőkönyvbe beírt alperesi módosításnak nincs jelentősége, a módosított jegyzőkönyvet a felperes ügyvezetője amiatt nem írta alá, mert nem értett egyet a benne foglaltakkal, így nem volt egyező akaratnyilvánítás. Az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben véleményeltéréssel is élt, mert már 2014. április 1-én jelezte, hogy a toronydaru hiánya olyan többletköltséget okoz számára, melyet vagy megtérít az alperes, vagy az a megrendelői szolgáltatási díj csökkentésével kompenzálandó. A daruhasználat ellenértéke - a megrendelői szolgáltatás címén - a vállalkozói díj visszatartott 3%-ába épül be, így az elsőfokú ítélet alapján az a fonák helyzet állt elő, hogy az alperes nem szolgáltatta a

toronydarut, annak pótlási költségét sem köteles megtéríteni, ugyanakkor a nem teljesített megrendelői szolgáltatás ellenértékét megtarthatja.

[87] III. Törvénytöen utasította el az elsőfokú bíróság az állásidőre vonatkozó igényt. Az ajánlati jegyzőkönyvben foglaltaktól a felek a 2014. május 10-i 2014/401/1-5. (5) azonosítóú építési napló 1. sz. bejegyzésben eltértek, s az alperes elismerte az igényt, megállapítva, hogy azt a felperes a végszámlájában érvényesítheti.

[88] IV. Az alvállalkozói szerződés 4/t. pontja szerinti (5 év + 60 nap) jótállás garancia igény nélkül lejárt, így további 615.000,-Ft vállalkozói díj is megilleti, ezt a tételt tévesen helyezte levonásba a vállalkozói díjából az elsőfokú bíróság.

[89] Törvénytöen marasztalta az elsőfokú bíróság késedelmi kötbérben. A rámpák szerkezetének építéséhez szükséges munkaterületet 2014. április 22. helyett csak 2014. szeptember 14. napján kapta birtokba. A szerkezetépítési feladatok alperes általi szétbontása miatt a más alvállalkozó feladatába tartozó földmunka és betonvasszerelés nem készült el időben. A szerkezetépítés előfeltételét képező altalaj tömörítés megfeleléségi vizsgálata 2014. július 7-én nemlegesen zárult, s a megrendelő megtiltotta a további munkavégzést a területen. Az alperes a rakodórampa kivitelezésével kapcsolatos módosított terv szolgáltatásával is késedelembe esett 2014. augusztus 28-ig. 2014. július 14-én – elkerülendő a további késedelmet – alperesi utasításra ún. Staxo állványok kerültek a rakodórampa munkaterületére, ezek elbontásáig (2014. szeptember 12.) a rakodórampa építése is lehetetlenné vált. A rakodórampa megépítésére eredetileg rendelkezésre álló 44 nap teljesítési határidő a birtokbalépés időpontjához képest (2014.09.14.) csak 2014. október 29. napján járt le, 2014. szeptember 23. napján készre jelentett, így nem hogy felróható késedelemről, de még késedelemről sem beszélhetünk.

[90] Ha az elsőfokú ítélet szerinti póthatáridőhöz képest vizsgáljuk, úgy az objektív késedelem mértéke – mivel a rendeltetésszerű használatot akadályozó hiba nem volt, s így a teljesítés a készre jelentéssel és nem a levonulásával zárult – 58 nap helyett csak 50 nap. (2014. 08. 04 - 2014. 09. 23.) A szubjektív késedelem meghatározásánál pedig lényeges az, hogy a beruházó és az alperes 2015. január 21-i megállapodása szerint az alperes 76 napi teljesítési késedelméből 66 nap terhelte a megrendelőt, 10 nap az alperest. Emiatt logikai ellentmondás az, hogy az elsőfokú ítélet szerinti 58 napi késedelméből 19 nap őt terheli, hiszen az alvállalkozó fővállalkozó felé fennálló késedelme nem lehet a kétszerese a beruházó felé fennálló fővállalkozói késedelemnek. Számos peradat utal arra, hogy más alvállalkozók súlyos teljesítési késedelembe voltak, így még a beruházói kötbérigényét megalapozó 10 napos késedelem sem hozható automatikusan közvetlen okozati összefüggésbe az ő (bizonyítatlan) késedelmével. Az objektív késedelem teljes időtartama az alperes felróható eljárásával áll okozati összefüggésben, így szubjektív késedelem nem is állapítható meg a terhére, mert az alperes, mint jogosult késedelme (munkaterület szolgáltatási hiány, tervszolgáltatási késedelem, organizációs késedelem, az alperes terhére eső társvállalkozók teljesítési késedelme) közbenső szerződésszegésként kizárja a kötelezett késedelmet. Miután a szolgáltatás oszthatatlan volt, a jogosult közbenső szerződésszegése az egész szerződésre kihatott. (rPtk. 403. § (2) bek) A BH2015.63., BH1984.198., BH1990.26. számon közzétett döntések és Kúria 2011. évi 14.-es számú Polgári Elvi Döntése (39.) pontja értelmében az alperes felel a késedelem valamennyi napjáért, így a munkaterület átadásáig eltelt időszak tekintetében nincs helye a felelősség megosztásának.

[91] Az elsőfokú ítéletben elvárt rugalmasabb munkavégzés indokoltsága ellentétes a per adataival, s a fentiekben felhívott döntésekkel. Bizonyított, hogy rendszeresen volt túlmunka, hétvégi munka, a kötelező vasárnapi pihenőnapot pedig be kellett tartania. A munkaterület adta lehetőségeket nem tudta volna jobban kihasználni, mert nem volt munkaterület, amit számos naplóbejegyzés, peranyaghoz csatolt levél, s a bevont vállalkozók létszámadatai is alátámasztanak. Maga az elsőfokú bíróság is azt állapította meg, hogy nem állt fenn létszámhiány, így a létszám napi rugalmas változtatásának elmaradását se értékelhette volna a terhére. A magyar munkaerőpiacon a napról napra történő (kaotikus) létszámváltoztatásra nem is lett volna reális lehetőség.

VII.

[92] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a felperes viszontkereset szerinti marasztalását, míg a kereset vonatkozásában az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését; másodlagosan - az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával - a keresetet elutasítását és a felperes viszontkereset szerinti marasztalását kérte.

[93] Elsődleges fellebbezési kérelme kapcsán megismételte a felperes képviselőjében eljáró munkavállaló képviselői jogának hiányával, emiatt nyilatkozatai és percselekményei hatálytalanságával (nem létező voltával) kapcsolatban az elsőfokú eljárásban előadottakat, melyet álláspontja szerint az elsőfokú bíróság hivatalból fennálló vizsgálódási kötelezettsége ellenére sem állapított meg. Emiatt az elsőfokú ítélet a Pp. 3. § (2) bekezdésébe és 215. §-ába ütközik, s az ügy érdemére kiható módon sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. Megismételte a felperes részére biztosított illetékfeljegyzési joggal kapcsolatos kifogásait (az érdemi vizsgálat hiány, indokolási hiányosság), melyek által sérült az ügyfélegyenlőség, a pártatlanság, a „fair-trial” alapelve. (Pp. 1. §, 2. § és 8. §) Az illeték megfizetése nem jelentett volna a felperes jövedelmi és vagyoni viszonyaival arányban nem álló megterhelést. A felperes saját tőkéje több éve stabilan 350 millió forint felett van, kötelezettségei évek óta folyamatosan csökkennek. Befektetett eszközei között 5 értékes ingatlan is szerepel, ami likvid vagyonnak minősül. A kedvezményt meg kell vonni, a lelet teljesítésének elmaradása esetén - a rPp. 95. § (3) bekezdése alapján - a felperes (hatályos) eredeti kereseti kérelmét érdemben el kell utasítani. Az engedélyezéshez benyújtani elmulasztott dokumentumok a Pp. 105. § (1) bekezdése értelmében többé hatályosan nem terjeszthetők elő.

[94] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a per adatainak a Pp. 206. §-ában foglaltak szerinti értékelése helyett a Pp. 182. § (3) bekezdése szerinti hiányosságokkal terhelt szakértői vélemények reá nézve terhes megállapításai alapján hozta meg döntését. A kirendelt szakértők hipotetikus véleményét - szakértő4 magánszakértő bizonyító erő szempontjából egyenértékű - véleménye alapján aggályosnak kell minősíteni, a szakértői véleménnyel szembeni követelményeket csak a magánszakértői vélemény teljesíti. A helyszínen csak ritkán tartózkodó, más személyek észlelésére hagyatkozó tanú tanúvallomását is törvénysértő módon vette figyelembe az elsőfokú bíróság. Nem indokolta az elsőfokú bíróság részletesen, hogy miért hagyta figyelmen kívül a műszaki kérdések, a jogi és joggazdaságtani okfejtések tekintetében az érvelését.

[95] Megismételte korábbi érvelését abban a körben, hogy az aláírt szerződés tartalma irányadó a 2014. május 30. előtti időszak vonatkozásában is, a valótlan keltezés csak a felek visszamenő hatályra vonatkozó ügyleti akaratát tükrözi. A szerződés 11/B. pontja szerinti „teljességi záradék” miatt a felek jogai és kötelezettségei kizárólag a szerződés tartalma alapján bírálандók el. A szerződés aláírásáig eltelt időszak munkái kapcsán támasztott igény (az alaptestek zsaluzási igénye, a daru biztosítása, szerelőbetonozás) emiatt a felperes vállalásába tartozott. A földdepónia problémája a szerződés aláírásáig megszűnt. Tévesen fogadta el az elsőfokú bíróság a szerződéskötést követő késedelemmel kapcsolatban a felperes előadását, mert a felperes sem - rajta kívülálló - késedelmet okozó, sem saját késedelmét mentő körülményt nem igazolt. A 2014. június 25-én kelt levél általános lemaradásra utaló kitétele nem a késedelem tényszerű bejelentése volt, csak meghívó a szokásos heti alvállalkozói kooperációra, az a még fel sem vonuló alvállalkozók részére is megküldésre került. A generál ütemterv szerint a szerkezetépítés ideje alatt csak a felperes munkavégzése volt tervezve - a szerkezetépítésre épülő további szakmák technikailag sem tudtak volna felvonulni -, így téves az a megállapítás, hogy a kivitelezésben egyre több alvállalkozó vett részt, ahogy az is, hogy folyamatos többletdaru kapacitás, illetve az egyedi organizáció biztosítása lett volna indokolt. szakértő⁴ szakértő pedig igazolta azt, hogy a heti kooperáció alkalmas eszköz volt. A felperes mulasztotta el a Ptk. 393. § (3) bekezdésében foglaltak teljesítését, nem hangolta össze a társvállalkozókkal a munkáját és valótlan tartalmú akadályközlésekkel élt. A toronydaru esetleges korlátozott használata éppen az egyes munkák felperesi késedelemre visszavezethető összecsúsása miatt következett be, ezt megoldandó autódarut is biztosított - többek között - a felperesnek is.

[96] Nem állt fenn jogosulti késedelem a rakodórampa átadása körében sem, mert a vasszerelési munka 2014. szeptember 12. napján amiatt folyt még, mert ez korábban nem volt elvégezhető, ugyanis a rámpa területén – éppen a felperes késedelme miatt szükségessé váló - a rámpát alátámasztó állványzat állt. A felperesi késedelem hiányában a rakodórampa is elkészült volna 2014. július 14. napjáig, az ezzel ellentétes megállapítás téves. Bizonyítatlan, hogy a beruházó oldalán is késedelem állt volna fenn, az ezzel kapcsolatos naplóbejegyzést a beruházó visszautasította. Ha volt is beruházói késedelem, akkor is kérdéses, hogy az milyen módon és mértékben akadályozta a felperest.

[97] A késedelem körében a szakértői megállapítás becslés jellege miatt fennálló bizonyítatlanság a felperes terhére értékelendő. A késedelemért „mindenki felelős” álláspontot konkrét bizonyítékok nem támasztották alá. Az az elsőfokú bíróság részéről is csak „salamoni” becslés, hogy a késedelem 1/3-ának megfelelő 19 nap értékelhető a felperes terhére. Az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben szakértő² szakértő nem az aláírt szerződésre és a generálépítési napló adataira figyelemmel módosította a fordítottjára a felperes terhére megállapított arányt. Valójában a felperes egyoldalú nyilatkozatát tekintette szakmai ténynek, majd ebből vont le téves következtetést. Az így megváltoztatott szakvélemény az építési napló létszámadataival is ellentétben áll, felülvéleményezésre alkalmatlan. E szakértő három különböző – egyaránt becslésen alapuló - véleménye nem fogadható el aggálytalan szakértői véleményként. szakértő⁵ szakértő pedig a késedelemmel kapcsolatos felelősségi arányokat nem is tudta meghatározni, s hasonló aggályok merülnek fel az ő szakértői véleményével kapcsolatban is.

[98] A felperes a szerkezetépítést végző más vállalkozók munkájával - így a betonacélszereléssel - kapcsolatos akadályt nem jelzett. A munkaterületet is észrevétel nélkül vette át (6/c. pont). A munkaterületi hiány bejelentései alapja nem igazolt, akadályközlései

valótlanok, vissza lettek utasítva, azokban nem közölte a teljesítés előre látható idejét sem, s az sem igazolt, hogy az általa megjelölt egyéb munkaterületen ne végezhetett volna munkát. A felperes terhére bevont alvállalkozók léte igazolja, hogy mindig állt rendelkezésre munkaterület a zsaluzáshoz, falazáshoz. A felperesnek az átvett tervekkel kapcsolatosan észrevétele nem volt (6/b. pont), így nem hivatkozhat arra, hogy zsalukőfalat, illetve a rámpához csatlakozó lépcsőt kellett építeni (azokat nem is ő építette meg), s nincs adat arra sem, hogy a tervmódosítás mennyiben hátráltatta a felperest. A falazási munkákhoz nem volt szükség darura, ott nem volt kapcsolódó vasszerelési munkaművelet, így a teljes munkaterület a felperes rendelkezésére állt, a teljesítés kizárólag a felperes kapacitásának függvénye volt.

[99] Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget az igazolt felperesi kapacitáshiányának. (Kivitelezési kódex 12. § 1/a bek. a) pont.) A fesztített ütemtervet a felperes készítette, az ahhoz szükséges kapacitást nem biztosította. A kapacitáshiányt az építési naplóbejegyzések (a felperes építési naplóbejegyzései valótlanok voltak) és szakértő4 szakvéleménye igazolta, annak „folyamatossága” (a teljes időszakra vonatkozó fennállta) az elsőfokú ítélettel foglaltakkal szemben nem feltétele a késedelemnek. A megfelelő humán kapacitás igazolása – az exkulpációs rendszerre figyelemmel – a felperest terhelte, de ennek nem tudott eleget tenni, azt az általa csatolt szerződések nem igazolják, a szerződések tartalma megkérdőjelezhető, a cég5. vonatkozásában egyértelműen hamisított. A problémát amiatt nem oldotta meg a cég2 bevonása, mert az nem az elsőfokú ítéletben értékelt „szükséges”, hanem csak olyan létszámban volt jelen az építkezésen, amennyit biztosítani tudott. A felperesi munkavégzés rendszeressége és a megfelelő létszám, valamint a szombati napon történő munkavégzés nem igazolt, sőt a nyújtott műszak helyett a munkaidő 2014. június 11. napjától 9 és fél órától napi 8 órára csökkent. A felperes az alvállalkozói építési napló szerint az általa állított időpontokban (06.14., 06.21., 07.05., 08.02., 08.23.) nem is végzett munkát, akkor a betont más alvállalkozó építette be. A szerződés 4. i) pontja szerinti állandó műszaki vezetői képviselést sem biztosított az építkezésen a felperes, mely a meglévő dolgozói létszám hatékonyságát is töredékére csökkentette.

[100] A kereset tételei vonatkozásában az alábbiakat adta elő:

I. A műszaki készségi fok kapcsán a félbemaradt építményekkel kapcsolatosan kidolgozásra került metodika jelen esetre analógiával sem alkalmazható, emiatt a kirendelt igazságügyi szakértők véleményét figyelmen kívül kell hagyni, s az általa csatolt kimutatás az irányadó (Vf/5/1.) A II/1, II/4., II/5, II/6 alattiak (szerelőbeton, beilagolás, kézi földmunka, az alaptestek méretnövekedéséből eredő és a rámpa talpgerenda magasítás miatti munkák költsége) nem minősül pótmunkának. Nem történt írásbeli megrendelés. A felperes által is egyezségnek minősített 2014. május 30-i szerződésmódosítás sem tért ki azokra. A szerződés aláírásával a pótmunka addig felmerült (vitatott) kérdéseit is tisztázták a felek és a felperes 5 héttel hosszabb kivitelezési időt kapott az alapozás során kialakult késedelem miatt. E munkák elszámolható mértékét nem támasztja alá igazolt felmérés, vagy óralap. A szerelőbetont (II/1) és az alaptest miatti méretnövekedést (II/6.) a szakértők is a szerződés műszaki tartalmába tartozónak minősítették.

[101] A viszontkereset tételei kapcsán az alábbiakra hivatkozott:

[102] VF/5/1. (2 és 3): A társalvállalkozók bevonása - az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - jogszerű volt. Az alvállalkozói szerződés 9.a pontját – a késedelem miatt bevont alvállalkozó költségei levonására őt feljogosító rendelkezést - tévesen minősítette az elsőfokú bíróság jogszabályba ütközőnek. A rPtk. 246. § (2) bekezdése kifejezetten utal arra, hogy a kötbér és a kötbért meghaladó kár mellett érvényesíthető a szerződésszegésből eredő egyéb jog is, s ilyen a 9.a pont szerinti igény is, ami nem más, mint fedezeti beszerzésre való jog kikötése, egy olyan költségalapú ösztönző, amire nem vonatkozik a káronszerzés tilalma.

[103] A társvállalkozó bevonásának feltétele megvalósult. A felperesi késedelemmel kapcsolatos első elektronikus alnapló bejegyzés 2014. április 7-én kelt, ezt követően a bejegyzések folyamatosan nyomon követhetőek. A 2014. június 23-i építési naplóbejegyzés már a szerkezetépítési munkák több hetes lemaradásáról szól, ez - nyelvtani értelmezéssel - minimum két hetet jelent. Visszafelé számolva a cég2 2014. június 17-én történt bevonásakor már legalább 8 napos késedelembe volt a felperes. A cég1-t pedig maga vonta be, amire késedelem hiányában nem lett volna szükség. szakértő2 szakértő is igazolta a falazott szerkezetek terén fennálló késedelmet a földszinten.

[104] A viszontkereset e tételeinek teljes elutasítása jogsértő. A cég2 - a felperes által sem vitatottan - a szerződés tárgyaiba eső munkákat is végzett. Az elsőfokú ítélet [136] pontja is tényként állapított meg 7.487 óra munkát. Tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor a cég1. által számlázott összes költségét visszautasította, mert a háromoldalú megállapodás alapján kifizetett 797.560 forintos tételt még a felperes is elismerte. A lejtbeton a szerződés mellékletét képező költségvetés 23. tétele, így vitán felül a vállalat része volt. A felbetont pedig mindkét, a bíróság által kirendelt igazságügyi szakértő a szerződés tárgyaiba sorolta.

[105] VF/5/1. (4): Tévesen mellőzte az elsőfokú bíróság a cég3. részére kifizetett összegek elszámolását. A cég2 ugyan valóban a felperes zsaluzatát használta, ez azonban önmagában nem bizonyítja, hogy a zsalu vonatkozásában a felperes anyagszolgáltatási kötelezettségének teljeskörűen eleget tett. Elektronikus levelek és építési naplóbejegyzések igazolják a zsaluhiányt.

[106] VF/5/1. (5.2): Tévesen mellőzte az elsőfokú bíróság a cég4 részére kifizetett takarítási és anyagmozgatási költséget. A felperesi építési napló bejegyzései takarítást nem igazolnak.

[107] A viszontkereset felperesi késedelemre alapított további tételei (építéshely irányítási többletköltség, toronydaru többlet bérleti díj; beruházónak fizetett kötbér) kapcsán rámutatott, hogy a késedelem és a felperesi kapacitáshiány közötti okozati összefüggés igazolt, így a felperes a késedeleméből eredő alperesi károk megtérítésére köteles. szakértő2 szakértő véleményével szemben (2021. április 27.) a teljesítési határidő reális volt és a kivitelezés megkezdődött az ütemterv szerint. A perben a 78 nap objektív késedelem igazolt. A kimentéséhez szükséges körülmények - szakértő útján – kellő bizonyossággal nem kerültek a felperes által igazolásra, mindazon napokra fennáll a felperes kötelezett késedelme amikor nem vonult fel a saját maga által készített ütemtervhez igazodó létszámmal. A szerkezetépítési munka kiemelt jelentősége és a felperes által kimunkált ütemterv mellett

bekövetkező jelentős késedelem meghiúsította annak az esélyét is, hogy határidőben teljesíthessen, s az esély elvesztése is kárnak minősül.

[108] VF/5/1. (5.6): Az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben a felperes szerződésszegő magatartása volt az egész projekt késedelmének kizárólagos oka. A beruházó azért csak 10 napi késedelmi kötbért érvényesített vele szemben, mert a többitől – figyelemmel az alperesi pótmunka igényre – méltányoságból eltekintett.

[109] VF/5/1. (6.1): A beruházó által az alvállalkozói szerződés mellékletét képező 8. számú nyilatkozat hiánya miatt visszatartott vállalkozói díjra eső kamat (mint kár) kapcsán a felperes nem tudta bizonyítani magatartása jogszerűségét.

[110] VF/5/1. (6.5): Megjegyzete a kötbérigény kapcsán, hogy az elsőfokú bíróság tévesen következtetett arra, hogy póthatáridőt biztosított volna 2014. augusztus 4-ig. A szerződés 9/a pontjából következően az ütemtervi határidők fix határidők voltak.

[111] Az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezése kapcsán sérelmezte, hogy túlzott ügyvédi munkadíj került megállapításra a felperes javára. A felperes pernyertességének aránya csak 69 %-os mértékű, ugyanakkor az alperes 11 %-os pernyertessége arányára eső perköltséget nem vette figyelembe az elsőfokú bíróság, holott az alperesi képviselő 79 hónap alatt jóval több jogi képviselési munkát fejtett ki, mint a felperes két ügyvédje együttesen. Nem értékelte a felperes rosszhiszemű pervitelt megvalósító magatartását a kapacitás meglétének igazolása kapcsán. A munkavállalól képviselési tevékenységét a perköltség mértékének meghatározásánál figyelmen kívül kellett volna hagynia. Továbbra is kérte a Ptk. 301/A. § (3) bekezdése szerinti költségátalányban marasztalni a felperest.

[112] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az alperest a kereset szerint részben marasztaló, illetve az alperesi viszontkeresetet részben elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezések helybenhagyását kérte. Rámutatott, hogy a fellebbezés új érvet nem tartalmaz, új tényre, bizonyítékra nem hivatkozik. Az Ütv. 2. § (2) bekezdés b) pontja értelmében törvényi felhatalmazás alapján a 4. § (1) bekezdésében felsorolt személyen kívül más személy által végzett jogi képviselési tevékenység – így a felperest képviselő munkavállaló rPp. 67. § (1) bekezdés i) pontja szerinti tevékenysége – nem minősül ügyvédi tevékenységnek. Az illetékfeljegyzési jog tárgyában tett alperesi előadás is súlytalan. Az alperesi fellebbezés leegyszerűsítve három téves premisszán alapul: szakértő4 magánszakértő (perben kirendelt szakértők által tételesen cáfolt) hipotézisére alapított kapacitáshiány fennálltán, a munkaterület szolgáltatási késedelem tagadásán, illetve azon, hogy a társvállalkozó bevonásának feltétele bekövetkezett.

[113] A szakértők is igazolták, hogy nem komplett szerkezetépítésre szerződött, csak meghatározott részfeladatokra. A munkaterületen igazoltan dolgoztak vele egyidőben olyan társvállalkozók, akiknek ugyan csak szerkezetépítési részfeladat volt a kötelme, s akik késedelme az alperes késedelmének is minősül. A munkaterület szerződésszerűen csak akkor adható át, ha a betonvasszerelés munkafázis befejezett, azt a megrendelő ellenőrizte és jóváhagyta. Az építési napló szerint a munkaterületen 2014. szeptember 12. napján még betonacélszerelés folyt, ezelőtt szerződésszerű munkaterület szolgáltatásról nem

beszélhetünk. A szolgáltatás az alperes szerint is oszthatatlan, a fenti jogosulti késedelem kizárja a felperes egyidejű késedelmét.

[114] A szerződés 9/a. pontja alapján a cég2 társvállalkozó felperes terhére történő bevonásának feltétele – a kivitelezési határidő egy naptári héttel a felperes hibájából történő túllépése – nem következett be. Ha a felperes a 2014. június 15-ei határidőt elmulasztotta volna, legkorábban csak 2014. június 22. napján lett volna a társvállalkozó bevonható. A szerződés szerinti teljesítési határidőt két héttel előzi meg az az alperesi generálkivitelezői építési napló bejegyzés, hogy a vasszerelés átvétele kapcsán a megrendelő több hetes késedelembe van. Utóbb az alperes e bejegyzést próbálta relativizálni, az ellentmondás feloldásával adós maradt. A bejegyzést támasztja alá, hogy a beruházó 66 napnyi késedelmet maga sem az alperesnek felróható késedelemként értékelt. A Beruházó1. és az alperes között létrejött megállapodás nem tartalmaz olyat, hogy méltányosságból került volna a kötbér csökkentésére sor, ugyanakkor a 10 nap alperesi késedelemből okszerűen következik, hogy a felperes késedelve nem lehet 66 nap vonatkozásában felróható. A heti kooperáció nem azonosítható az organizációs kötelezettséggel. A szakértők nem tudtak egyértelműen a felperes terhére kapacitáshiányos állapotot véleményezni. Az alperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben az íves fazsalu 2014. júliusában már több mint másfél hónapja (építési naplóbejegyzéssel igazoltan) a munkaterületen volt. tanúl tanúvallomása nem volt mellőzhető, ő készítette az árajánlatot, tudta bizonyítani a munkaterület-szolgáltatással kapcsolatos hibákat, részt vett a kooperációs értekezleten is, s vallomása nem ellentétes volt más tanú vallomásával az építkezésen részt vevők létszáma kapcsán, csupán más kontextusban jelölte meg a létszámot. Noha a havi 240 óra toronydarukapacitás tette volna lehetővé, hogy a szerkezetépítés, mint vezérütem határidőre teljesüljön, ezt az alperes egy hónap vonatkozásában sem teljesítette. A tekintetben is valótlan az alperesi fellebbezés, hogy a felperes dolgozóit a helyszíni munkavégzés során nem irányította senki, megjelölte az egyes szakmák szerinti irányítók személyét, utalt arra, hogy a társvállalkozók általi akadályoztatást az építési napló bejegyzései igazolják.

[115] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében megismételte korábbi érvelését az általa csatolt magánszakértői vélemény, az elismert 73,5%-os műszaki készségi fok, illetve a késedelem kizárólag a felperesi humán-erő-kapacitás hiányára visszavezetése helyessége kapcsán. Kitért arra is, hogy a szabad bizonyítási rendszer sem teszi lehetővé nem hiteles fotók és a humán kapacitás meglétét igazolandó hamisított tartalmú szerződések bizonyítékként értékelését. Utóbbi az elsőfokú bíróságnak szankcionálni kellett volna. Az elsőfokú bíróság eljárásjogi és anyagi jogi tévedései a joggazdaságtani törvényszerűségeket (pl: a Learned-Hand szabályt) figyelmen kívül hagyó jogilag és gazdaságilag is irracionális döntéshez vezettek.

IX.

[116] A felperes és az alperes fellebbezése egyaránt kisebb részben alapos.

[117] Az alperes ítélet (részbeni) hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelmét és az annak alapjaként az alperes által felhozott eljárási kifogásokat az ítéltábla nem találta alaposnak, a tisztességes eljáráshoz való eljárási alapjog nem sérült. Az elsőfokú bíróság az Ütv. 208. § (34) bekezdése, míg a felperes az Ütv. 2. § (2) bekezdés b) pontja

alapján helyesen mutatott rá arra, hogy a törvény 2018. január 1. napjával történő hatályba lépésével az rPp. hatálya alá tartozó eljárásokban a Pp. 67. § (1) bekezdés i) pontja szerinti munkavállalói képviselő jog nem került megvonásra. Az illetékfeljegyzési jog engedélyezése és felülvizsgálata kapcsán az alperes minden alap nélkül sérelmezte az elsőfokú bíróság eljárását, az megfelelt a 6/1986.(VI.26.) IM. rendeletben foglaltaknak, mind az engedélyezés, mind a feltételek fennálltának felülvizsgálata körében. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy egy e téren fennálló esetleges szabálytalanság (hiányosság) az ügy érdemére nem hat ki, az alperesi érveléssel szemben sem a kereset elutasítását, sem az eljárás megszüntetését nem alapozhatja meg az, ha a lelet szerinti kötelezettségének nem tesz eleget a fél.

[118] Az elsőfokú bíróság a tényállást a perben felmerült bizonyítékok Pp. 206.§-ban foglaltaknak megfelelő értékelésével helyesen állapította meg, indokolási kötelezettségét – a szükséges körben – teljesítette. Az alperes érvelésével szemben szakértő2 és szakértő5 szakértői véleménye nem volt aggályosnak tekinthető és mellőzendő. Az ügy érdemi elbírálására is kiható eljárási szabálysértés hiányában az ítéltábla az elsőfokú ítélet részben történő hatályon kívül helyezésére, illetve – a kereset I., II/5 és II/6. tételei kivételével – annak megváltoztatására sem látott lehetőséget. A részbeni megváltoztatással érintett kört meghaladóan a vállalkozói díj elszámolása, a szerződés műszaki tartalmán felül a felperes által elvégzett munkák költségének áthárítása és az alperes kötbérigénye kapcsán érdemi döntése - döntően indokolására is kiterjedően - helyálló.

X.

[119] Előrebocsátja az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság ítélete [54] pontjában tévesen vette számba a felperesi keresetet. A 615.000,- Ft összegű jótállási garancia ugyanis nem a felperes vállalkozói díjigényét csökkentő, hanem növelő tétel volt. Ennek megfelelően a felperes keresete nem 32.506.485,-Ft, hanem (helyesen) 33.121.485,-Ft megfizetésére irányult. (G.20.127/2018/5.) E kiindulópontnak megfelelően a kereset és viszontkereset egyes tételei szerint az elszámolás az alábbiak szerint alakul.

[120] I.A felperes általános vállalkozói díjigénye. Az elsőfokú bíróságnak egy nem vitásan részlegesen teljesített általánydíjas szerződést illetően kellett a felperesi vállalkozói teljesítmény ellenértékét, a pótmunkák, illetve a műszaki szükségességből felmerülő, előre nem látható és az általánydíj mellett is érvényesíthető munkák fennálltát és ellenértékét meghatározni.

[121] A cég2 bevont társvállalkozó teljesítményét a felek mind volumenében, mind az árazásában eltérően értékelték. Az egymásnak részben ellentmondó elszámolások helyességére és ezáltal a felperest megillető vállalkozói díj mértéke vonatkozásában feltett kérdésre már az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését megelőzően sem tudtak a szakértők egzakt választ adni. Ennek oka az volt, hogy a dokumentációs hiányosságok (állapotfelmérés, felmérési napló hiánya és az építési napló vezetésének hiányosságai) miatt a cég2 társvállalkozó bevonását követően - egyes munkanemek vonatkozásában - a felperes és a társvállalkozó műszaki teljesítménye egymástól el nem különíthetően vegyült. (77. sz. jkv. szakértő5 és szakértő2 szakértők véleménye.)

[122] Függetlenül attól, hogy a felek átalánydíjas vállalkozói szerződést kötöttek, a Kivitelezési kódex (191/2009. (IX.15.) Korm. rendelet) 28. § (1) bekezdése alapján – alkalmazkodva a ténylegesen kialakult helyzethez – felmérési naplót kellett volna vezetniük, megakadályozandó azt, hogy a társvállalkozói, illetve a felperesi teljesítmény ne vegyüljön utólag azonosíthatatlan módon. Ennek – a szakértők szerinti - alternatívája lehetett volna a bevont társvállalkozó felperes alá rendelése is. Ennek elmaradása folytán a felek által célzott módszerrel (azaz a társvállalkozói teljesítmény tételes felméréssel és annak a felperesi vállalkozói díjból történő levonásba helyezésével) a felperes vállalkozói díja nem volt pontosan meghatározó. Emiatt írta elő az ítéltábla hatályon kívül helyező végzésében a „befejezetlen mű” elszámolására irányadó szabályok analógiaszerű alkalmazását, mely – a munkálatok fenti „vegyülése” folytán – a szükségszerű becslési elemet is felöleli. A szakértői bizonyítás igen kiterjedt továbbfejlesztése ellenére sem tudták a szakértők egyértelműen meghatározni, hogy a felperes elismerését meghaladóan milyen értékű szolgáltatást nyújtott a bevont társvállalkozó.

[123] Emiatt az elsőfokú bíróság ugyan a szakértői véleményekből kiindulva, de alapvetően a Pp. 206.§-ában foglaltak alkalmazásával határozta meg a felperesi teljesítményét. Annak során – az alperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben – nem sértette meg a Pp.3.§ (2) bekezdésében és a Pp. 215.§-ban foglaltakat. A felperes eredeti keresete ugyan a szerződés szerinti vállalkozói díj 71,3 %-ának felelt meg (32.058.754,- Ft:45.000.000,-Ft), de nem a készülttség fokra állított a felperes 71,3%-ot. A követelt összeg (és az annak megfelelő 71,3%) a vállalkozói díjat csökkentő, a műszaki készülttségben meg nem jelenő tételeket is felölelő számításon alapult. Arra helyesen mutatott rá a felperes, hogy az elsőfokú ítélet indokolása a felperesi teljesítés arányának meghatározás terén nem teljeskörű, mert egyrészt nem utal kifejezetten arra, hogy átlagolással határozta meg a vállalkozói teljesítményt, másrészt nem emelte ki az átlagszámításhoz alapul vett szélső értékeket. Ennek az elsőfokú ítélet másodfokú felülbírálata szempontjából azonban nem volt jelentősége. Az elsőfokú ítélet logikájából beazonosítható volt, hogy átlagolásra került sor, és az is, hogy mely két paraméter figyelembevételével (a 73,5%-os alperesi elismerés, illetve a szakértő4 magánszakértő által kimunkált 79%-os munkaóra alapú teljesítési arány). A mérlegelés hibájaként viszont helyesen hivatkozott arra a felperes, hogy az átlagolás szélső értékeként a teljesítmény magánszakértő általi becslése, a bíróság által kirendelt igazságügyi szakértők által részletesen kimunkált fogyatékoságai miatt (a szerződés műszaki tartalma változott, a tényleges teljesítés nem normakönyvi mutatók szerint történt, további alvállalkozók bevonására került sor, a teljesítés elhúzódását számos elsősorban alperesi mulasztás okozta, nem kézi, hanem gépi zsámozgatás történt) nem volt alkalmas. Rámutat az ítéltábla, hogy - pusztán műszaki szempontból vizsgálva - az alperes által kalkulált 73,5%-os készülttségi fok se lenne elfogadható sarokpontként, mert, ahogyan arra a szakértő3 részéről eljár szakértő5 igazságügyi szakértő megállapította, az alperes a készülttségi arány számításánál egyes tételek vonatkozásában „kettős mércét” alkalmazott. A 1/VF/5. számú melléklet táblázatos kimutatásában ugyanis a 73,5%-os teljesítési arány meghatározásához nem a felek átalánydíjas szerződésében szereplő mennyiségeket vette alapul, hanem – a felperesre kedvezőtlenebbül – összeadta a felperes és a terhére bevont társvállalkozó által elvégzett munkák mennyiségi adatait és abból kiindulva határozta meg a felperesi teljesítés százalékos arányát. (G.20.127/2018/51. sz. alatti szakértői vélemény 2. kérdésre adott válasz).

[124] Az utóbbi megállapításból kiindulva a felperes teljesítménye szükségképpen meghaladta a 73,5%-ot. A bizonytalansági tényező háttérében mindkét fél mulasztása áll, a párhuzamos munkavégzés során nem dokumentálták (és nem ismertették el az építési

naplóban) az egyes vállalkozói teljesítményeket. Emiatt – annak műszaki helyességétől függetlenül – a mérlegelés alapjául kizárólag a felperesi kimutatás szerinti 84%-os, illetve az alperes által állított 73,5%-os készültségi fok áll rendelkezésre. Részleteiben is ismerve az ügy műszaki hátterét – csekély kerekítésbeli eltéréssel - éppen e két érték átlagának alapulvételére tett javaslatot szakértő szakértő is (G.20.127/2018/51. 9. o). E műszaki becslést fogadta el az ítéltábla is a mérlegelés alapjaként. A két érték átlaga 78,75%, ami az átalánydíjra vetítve – az elsőfokú bíróság által elszámolt összeggel szemben – 35.437.500,-Ft vállalkozói díjigényt alapoz meg.

[125] II. A szerződés műszaki tartalmán felül elvégzett munkák.

[126] Az alperes a szerkezetépítés egymásra épülő munkafolyamatait elemeire szedte és azt különböző alvállalkozókhoz telepítette, úgy, hogy az anyagot ő biztosította. Emiatt vált bizonytalanná, hogy egyes munkanemek beletartoznak-e az adott alvállalkozó által felvállalt műszaki tartalomba. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt, hogy mi képezte a felek között létrejött alvállalkozói szerződés tárgyát, s azt is, hogy mi minősül a szerződés műszaki tartalmán felül a felperes által elvégzett pótmunkának, illetve a műszaki szükségességből felmerült, előre nem látható és az átalánydíj mellett is érvényesíthető munkának, s ezáltal azt is, hogy mely munkák ellenértéke térül az átalány összegű vállalkozói díjban. (Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégium 1/2006 (XI.30.) sz. ajánlás III. pont.)

[127] A munkák pótmunka minősítése során alapvető jelentősége volt annak, hogy a felperes nem teljes szerkezetépítést vállalt. Már az ajánlattételre is úgy került sor, hogy az alperes által átadott költségvetést kellett beáraznia. Az aláírt szerződés 2.sz. mellékletét képező – így annak tartalmává vált – végső felperesi árajánlat kikötése szerint a szerződéshez mellékelte árajánlati költségvetési kiírásban nem szereplő (vagy nulla mennyiséggel szereplő) munkák és munkanemek kivitelezése nem képezte az ajánlat tárgyát. A pótmunkák megtérítésére vonatkozó igény érvényesíthetőségét nem zárja ki, hogy az alvállalkozói szerződés alaki előírásai nem teljesültek.

[128] Az alperes érvelésével szemben a felek jogviszonyára nem alkalmazhatóak visszamenő hatállyal a később aláírt szerződés rendelkezései. A végleges árajánlat és a megrendelés alapján 2014. március 14. napján a vállalkozói szerződés létrejött, ezért a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptk.) 50. § (1) bekezdése alapján a jogvita az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) alapján volt elbírálandó. Önmagában a tényleges aláírást megelőző dátum feltüntetésének nem tulajdonítható visszaható hatály. A 2014. május 30. napján aláírt szerződés csak a 2014. március 14. napján létrejött vállalkozási jogviszonyt részben – a teljesítési határidők tekintetében - módosító megállapodásnak minősül. Ahogy azt a 2014. május 22. napján kelt levelében az alperes is elismerte a közös okiratba foglalt szerződés aláírását megelőzően (2014. május 30.) a felperes az árajánlata és az alperesi megrendelés alapján létrejött vállalkozási jogviszony alapján dolgozott a munkaterületen. A korábbi műszaki tartalmat az aláírt szerződés (ténylegesen szerződésmódosítás) nem érintette, az nem értelmezhető sem az addigi teljesítés sorsát rendező egyezségként (rPtk. 207.§ (1) bek.), sem a felperes részéről joglemondásként (rPtk. 207.§ (4) bek.). Emiatt tévesen hivatkozott arra fellebbezésében az alperes, hogy a szerződés aláírásáig eltelt időszakban felmerült tételek (az alappontok zsáuzási igénye, a daru biztosítása, a szerelőbetonozás) vonatkozásában a szerződésmódosítás a kereset szerinti igény érvényesítését kizárja.

[129] II/1. szerelőbeton (172.481,-Ft): Helyesen ismerte fel a vállalás hiányát az elsőfokú bíróság, s e tétel összegszerűségét szakértő² szakértő igazolta is. A perben kirendelt szakértők végleges álláspontja az volt, hogy ez nem tartozott a felperes vállalásába. A felperes végleges árajánlatában a betonszerelésre nem adott árat. Az ütemterv 3. pontja szerint szerelőbeton szintjén kellett átvennie a munkaterületet. A szerelőbeton nem a felperes vállalásához tartozó tartószerkezeti költségvetési kiírás, hanem az építési költségvetési kiírás része volt. A munkák elvégzését vagy az alperes igényelte, vagy elvégzése nélkül nem tudta volna teljesíteni a felvállalt feladatát. Díjigényét az építés során a felperes jelezte is, az alperes a munkák elvégzése ellen nem tiltakozott. (G.20.127/2018/82. jkv. 13. o.; G.20.192/2020/22. jkv. 14.o. szerinti szakértői nyilatkozatok) Amennyiben pedig szakértő⁵ szakértő azon véleménye lenne helytálló, hogy egész egyszerűen a felek kihagyták e tételt a költségvetésből (77. sorszám alatti jkv.7.o.), úgy a végleges árajánlatban szereplő kikötés miatt nem volt e munka a felperes vállalásának minősíthető. Az alperesi fellebbezésben megjelölt szakértői nyilatkozat részletek nem a szakértők végleges álláspontját tükrözik, azoknak - szöveggörnyezetükből kiemelve - a tényleges és végleges szakértői állásponttal ellentétes értelmezést tulajdonított az alperes.

[130] II/2. Autódaru (2.700.000,-Ft) : A felek között vitatott volt, hogy miként értelmezendő a szerződés azon kitétele, hogy a pontalapok zsaluzását opciós tételként kezelik, s ennek elszámolása a megrendelésben rögzített egységáron, a ténylegesen elvégzett felület arányában történik. A felperes ezt „pozitív opcióként” kezelte, s erre alapítottn kívánta érvényesíteni a pontalapok zsaluzásához kapcsolódó többletdaruzási költséget. Ezzel szemben az alperes „negatív opcióként” értette azt, álláspontja az volt, hogy az opció arra az esetre szól, amennyiben a pontalapok zsaluzása nélkül is elvégezhető a betonozás, mely esetben ez a vállalkozói díjat csökkentő tétel. Csak a terepszint feletti szerkezetekhez vállalta toronydaru biztosítását - s a pontalapok nem minősülnek ilyennek. Emiatt a pontalapok zsaluzását - beleértve a zsaluzat mozgatásával kapcsolatban felmerülő költséget is - felöleli az egyösszegű vállalkozói díj.

[131] Helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy a 2014. március 14-i megrendelés szerint a pontalapok zsaluzása (és a zsaluk mozgatása) az átalány vállalkozói díj ellenében elvégzendő munka volt. Az alperes a toronydaru biztosítását egyértelműen csak a térszint feletti munkákhoz vállalta. A pontalapok zsaluzása pedig térszint alatti munkának minősül. A felperesi érveléssel szemben a térszintet az alperes nem vitte le. (G. 20.127/2018/51. 10. és 11. oldal, 69. sz. alatti szakértői vélemény 4. oldal; 77. sz. jkv.; G.20.192/2020/22. sz. jkv. 9.o.) Ennek megfelelően az alperesi érvelés szerinti negatív opció formájában vált a szerződés részévé a pontalapok zsaluzási költsége [rPtk. 207. § (1) bekezdés], amit az is alátámaszt, hogy a felperes keresetében a pontalapok zsaluzásával kapcsolatos pótmunka díjat nem, csak a többlet daruköltséget igényelte. A felek eredeti szerződési akarata 2014. május 30-án aláírt alvállalkozói szerződésben is azon tartalommal került rögzítésre, hogy kizárólag a terepszint feletti szerkezetekhez biztosít toronydarut az alperes. (szerződés 2. pont) A terepszint alatti munkák során felmerült autódaru költség emiatt a felperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben nem áll összefüggésben a terepszint feletti munkákhoz az alperes által biztosított toronydaru, mint megrendelői szolgáltatás 3%-os költségével.

[132] II/3. A toronydaru hiánya miatti többlet bérköltség (3.449.600,-Ft): A felperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság nem hagyta figyelmen kívül azt, hogy havi 250 óra toronydaru kapacitás biztosítására tartott igényt a felperes. Annyiban helytálló a felperes fellebbezési érvelése, hogy az nem nyert igazolást a perben, hogy a havi

250 óra folyamatos toronydaru készenlét megvalósult, ugyanakkor az akadályoztatás mértéke is bizonyítatlan maradt, s nem nyert igazolást az a felperesi állítás sem, hogy a rendelkezésre álló toronydarukapacitás napi 2-3 órára csökkent volna. A generál építési napló a toronydaru kapacitás hiányát nem igazolta. A felek előadása közötti ellentmondás feloldására szakértői eszközökkel nem volt lehetőség. (G.20.127/2018/69. sz. alatti szakértői vélemény 3.3. pontja, 15. és 16. oldal és 7. o.; G.20.192/2020/22. sz. jkv.12. o. szakértő2 szakértői nyilatkozata; G.20.127/2018/51. sz. alatti szakértői vélemény 11. o.). Emiatt a többletköltség iránti igény – helyesen - a felperest terhelő bizonyítási kötelezettség körében és amiatt került az elsőfokú bíróság részéről elutasításra, mert bár merült fel arra vonatkozóan adat, hogy előfordult más kivitelező általi igénybevétel miatti akadályoztatás e téren, de annak mértéke a felperes által nem is került kimunkálásra. Mivel a felperes csupán példálózó jelleggel utalt építési naplóbejegyzésekre, s nem volt egzakt módon feltárható az akadályoztatás mértéke, az ebből eredően állított (de nem ellenőrizhetően a toronydaru kapacitás hiánya miatt felmerülő) többletköltség áthárítására nincs mód. Azt a nem vitás körülményt is helyesen értékelte az elsőfokú bíróság, hogy a felperesi munkavégzéshez – kiváltandó a toronydarut - az alperes autódarut is biztosított.

[133] II/4. A beilagolás költsége (60.000,-Ft): a műszaki szükségességből felmerült, előre nem látható átalakítás díja a felperest megilleti, az elvégzett munka költsége az alperes által hiányolt felmérés nélkül is elszámolható, az erre felszámított összeg megerősítésre került a szakértők által. (G.20.127/2018/51. sz. szakvélemény 11. oldal)

[134] II/5. Földtükör (kézi földmunka) (200.000,-Ft) : Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy ez az alperes feladatkörébe tartozó, a megfelelő munkaterület szolgáltatásához kapcsolódó költség. Nem annak volt jelentősége, hogy a szakértők által vázolt „építőipari logika szerint” e munka akár a felperes feladata is lehetett volna. A szerkezetépítés egyes munkanemeit - mesterségesen - az alperes választotta szét. E tételt a felperes nem árazta. Az 1/F/8. alatti csatolt alperesi e-mailben az alperes is elismerte, hogy ez az átalány vállalkozási díjon felül érvényesíthető tétel. Ugyanakkor – szemben az elsőfokú ítéletben foglaltakkal - az e címen követelt összeg mértéke bizonyítatlan maradt, azt a kirendelt szakértő nem igazolta. (G.20.127/2018/51. sz. alatti szakértői vélemény 12. oldal, 69. sz. alatti szakértői vélemény 16. oldal 3.5. pont) Az ítélethozatalt megelőző tárgyaláson a feleknek nem volt fenntartott bizonyítási indítványa, így – a szakértői bizonyítás kiegészítésének elmaradása kapcsán – a bizonyítatlanság a Pp.164.§ (1) bekezdése alapján a felperest terheli.

[135] II/6. Az alaptestek méretnövekedése és rámpa talpgerenda magasítás, zsaluzási és betonozási költsége (1.350.155,-Ft) : E tételnél is az előző pontnál kifejtettek irányadóak. (G.20.127/2018/51. sz. szakértői vélemény 12. oldal, 69. sorszám alatti szakértői véleménykiegészítés 16. oldal 3.6. pont) A felperes által utóbb csatolt kimutatás szakértők általi ellenőrzésére – fenntartott bizonyítási indítvány hiányában - nem került sor.

[136] II/7. Zsalu kizárások (37.500,-Ft) : a G.20.127/2018/51. sz. alatti szakértői vélemény igazolta a munka műszaki szükségességből felmerülő, előre nem látható jellegét. (A felperes által megkapott tartószerkezeti terveken nem szerepeltek a gépészeti áttörések, az pedig nem nyert igazolást a perben, hogy a szakági (gépész) terveket is megkapta a felperes. A szakértők a költség mértékét is visszaigazolták.

[137] II/8. A betonminőség biztosítása (310.000,-Ft) : a kereset e részében elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés ellen a felperes fellebbezéssel nem élt.

[138] III. Állásidő (26.950,-Ft): e tétel eredetileg nem volt a felperesi kereset része, a felperes a keresetét erre a G.20.127/2018/5. szám alatti beadványában - a rPp. 146/A. §-a által a keresetváltoztatásra nyitva álló határidőn túl - terjesztette ki. Emiatt már az elsőfokú bíróság is akkor járt volna el helyesen, ha a keresetváltoztatást külön nem fellebbezhető végzéssel a rPp. 146/A.§ (6) bekezdése alapján elutasítja. Emiatt e tétel nem számolható el a felperes javára.

[139] IV. Jótállási garancia (615.000,-Ft): A kereset hibás számbavétele miatt az elsőfokú bíróság a jótállási garanciát tévesen helyezte el a kölcsönösen elszámolandó tételek között. A felperes a keresethez vezető mérlegben az első résszámla teljes összegét levonásba helyezte. Az abból az alvállalkozói szerződés 3/b. pontja szerint visszatartott, a vállalkozói díj 5%-ának megfelelő jótállási garancia a létesítmény műszaki átadás-átvétel (2014.09.25) napjától számított 5 év + 60 napos időtartam után a felperest – mint vállalkozói díj – megilleti. Elszámolásának elmaradása miatt a felperes fellebbezése e tekintetben alapos.

XI.

[140] VF.5.1-6.5: Alaptalannak találta az ítéltábla a felperes fellebbezését az 5.400.000,-Ft kötbérben marasztaló rendelkezés vonatkozásában. Az ítéltábla nem találta a kötbérigény érvényesítését kizáró oknak a felperesi fellebbezésben az elsőfokú ítélet kapcsán „logikai ellentmondásnak” minősített azon körülményt, hogy a beruházó és az alperes (mint fővállalkozó) megállapodása csak 10 napi késedelmet rótt az alperes terhére. Téves a felperes azon álláspontja, hogy a fővállalkozó szubjektív késedelmét a felperes terhére értékelhető szubjektív késedelem nem haladhatja meg. A kötbérfizetési kötelezettség alól az alperes a beruházóval szemben – főszabályként – ugyan valóban csak akkor mentesülhet, ha bizonyítja, hogy a késedelem sem neki, sem a teljesítéshez igénybe vett közreműködőnek, így alvállalkozóinak (köztük a felperesnek) sem róható fel. [GK 18. számú állásfoglalás a) pont] A felperes által vélelmezett a felperest és az alperest terhelő kötbérfizetési kötelezettség közötti összefüggés azonban nem szükségképpen. Az alperessel megkötött alvállalkozói szerződés szabályai szerint megállapítható szubjektív késedelmén alapuló kötbérfizetési kötelezettség az alperes és a beruházó között létrejött fővállalkozói szerződés tartalmától és az alapján az alperest a beruházó felé terhelő kötbérfizetési kötelezettségtől függetlenül is beállhat. A beruházó és az alperes közötti kötbérmegállapodásnak csak akkor van jelentősége, ha a kivitelezési láncolat egyes szerződéseinek teljesítési határidői és kötbérrendelkezései összehangoltak és fővállalkozót terhelő kötbérnapok száma a fővállalkozó sikeres kimentése miatt alacsonyabb, mint a felperes vonatkozásában állított szubjektív késedelem. A konkrét beruházás azonban alvállalkozói oldalon is többszereplős volt, s – különösen a felperesre irányadó teljesítési határidők módosítása után – nem állt fenn a szerződések teljesítési határidők és kötbérrendelkezések egymásra épülő összhangja. (11.G.20.192/2020/36. jkv. 2. o.) Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság a beruházó és az alperes között 2015. január 21. napján létrejött megállapodást akként, hogy annak szövegéből nem állapítható meg az, hogy az alperes részben sikeres kimentése miatt került csak 10 napi szubjektív késedelem értékelésre az alperes terhére a 76 napi objektív késedelemből.

[141] Nem fogadta el az ítéltábla a felperes kötelezetti késedelmét kizáró jogosulti késedelemmel kapcsolatos érvelését. Az alvállalkozói szerződés 3/a pontja ellenére mindkét fél oszthatatlannak minősítette a szolgáltatás tárgyát. (Ptk. 403. § (2) bekezdés). Az ítéltábla álláspontja szerint oszthatatlan szolgáltatás esetén is csak abban az esetben hivatkozhat alappal a felperes az ő késedelmét kizáró alperesi késedelemre, ha - az egymásra épülő munkafázisokra figyelemmel - a munkaterület késedelmes átadása terén neki (vagy neki is) felróható, az építkezés korábbi ütemeire vonatkozó késedelem nem áll fenn. Miután a felperes korábbi késedelmét a perben kirendelt szakértők véleménye és a per adatai - az elsőfokú ítéletben rögzített módon – alátámasztották, így a munkaterület egy részének átadásával kapcsolatos késedelem nem zárja ki (a jogalap szintjén) a kötbérigény érvényesítését. A mindkét fél oldalán fennálló késedelem az építkezés elhúzódasából eredő károk, illetve a kötbér mértéke kapcsán bír jelentőséggel. A teherhordó rámpát, mint munkaterületet valóban csak 2014. szeptember 14. napján kapta meg a felperes. A perbeli kivitelezés specialitása azonban éppen az volt, hogy a munkaterület szűkössége miatti a felperesnek magának kellett a munkaterületet felszabadítania. A szakértők megállapították azt is, hogy a staxo állványok felállítása további, még nagyobb arányú késedelem megelőzése céljából indokolt lépés volt. (G.20.192/2020/36. sz. jkv.13. oldal szakértő2 szakértő nyilatkozata).

[142] A késedelemhez vezető okok és a késedelem peres felek közötti megoszlásának meghatározása terén a Pp. 206. §-ban foglaltaknak megfelelően értékelte az elsőfokú bíróság a per adatait. A fényképfelvételeket nem önkényesen, hanem a szakértők véleménye alapján, megalapozottan rekesztette ki a bizonyítékok köréből. Azt, hogy a felperesi humán kapacitáshiány volt a késedelem kizárólagos oka, az alperes által csatolt magánszakértői vélemény – a kirendelt szakértők által megállapított, korábban már megjelölt fogyatékoságai miatt - nem igazolja. A magánszakértői vélemény – egyéb hiányosságai mellett - csak a szerződött és nem a ténylegesen megvalósult vállalkozói teljesítményt vizsgálta, így kiindulópontja is csak az eredetileg vállalt kötelezettség teljesítéséhez szükséges 14.500 munkaóra, illetve a felperes tényleges munkaóra teljesítménye (11.500) kapcsán volt elfogadható. Ugyanakkor a felperesi humán kapacitáshiány fennálltát (közrehatását a késedelemben) a kirendelt szakértők is vélelmezték. Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság az alperes terhére (az alperes érdekkörébe tartozó és a késedelméhez vezető körülményként) a munkavégzést akadályozó földdepóniát, a korlátozott toronydaru kapacitást, a tervmódosításokat a zsalukőfal és a beépítési terület megközelítése érdekében az „I” gerenda beépítése kapcsán, más - köztük a szerkezetépítésben közreműködő - alvállalkozók késedelmét, s az organizációs feladatok nem megfelelő teljesítését. Miután a késedelem terén egzakt módon a felperesi és az alperesi érdekkörbe eső körülményekre visszavezethető arány a kiterjedt szakértői bizonyítás ellenére sem nem volt feltárható, helyesen határozta meg azt a Pp. 206. §-ban foglalt mérlegelési jogköre alapján a műszaki szakértő becslésével azonosan mértékben a felperes terhére 1/3, s az alperes érdekkörébe eső 2/3 arányában. szakértő2 szakértő korábbi véleményének megváltoztatása okszerű volt, annak nincs jelentősége, hogy valamely korábban megismert tény alapján nem azonnal módosította álláspontját. A szakértő2 módosított véleménye szerinti 1/3-1/3-1/3 beruházói – fővállalkozói – alvállalkozói arány abban az értelemben összhangban áll szakértő6 szakértői véleményével is, hogy a peres felek közrehatását szakértő6 is azonos mértékűnek találta az alperesével.

[143] A késedelmi kötbérigény elbírálásakor az objektív késedelemből, azaz a kötelezetti késedelem tényleges időtartamából kell kiindulni, de a megrendelő csupán az alvállalkozónak felróható szubjektív késedelem idejére számíthat fel késedelmi kötbért

(BH2019.225.). Az objektív késedelem a szerződés szerinti teljesítési határidőhöz képest a felperes levonulásáig (2014. július 15.- 2014. október 1.) valóban az alperesi viszontkereset szerinti 78 nap lenne. Helyesen hivatkozott azonban arra az elsőfokú bíróság, hogy 2014. július 25-i levelében az alperes 2014. augusztus 4-éig terjedő póthatáridőt tűzött, melyhez képest a levonulásig 58 nap telt el. Részben osztotta az ítéltábla a felperesi fellebbezés azon álláspontját, hogy nem a levonulás tekinthető a teljesítés időpontjának. Az építési-szerelési szerződés teljesítésének jogkövetkezményei nem a vállalkozói készrejelentéskor, hanem az eredményes átadás-átvételi eljárás kezdő napján állnak be. (Ptk. 405.§ (1) és (3) bek.; Győri Ítéltábla Gf.II.20.449/2009/7.) A teljesítés joghatásainak beállta formális átadás-átvételi eljárás hiányában, a felek ráutaló magatartása alapján, tényleges birtokbavétellel is megállapítható. (GKT 92/1973; BDT2006.1324) A felperes 2014. szeptember 23-án jelentette a munkát készre. A felperes ekkor nem jelölte ki az átadás-átvétel kezdő időpontját, de az alperes a 2014. szeptember 25-i naplóbejegyzés szerint a készrejelentést nem fogadta el. Az alperesi naplóbejegyzésből kitűnően birtokba lépett, s mivel ebben az időpontban az átvétel megtagadását megalapozó rendeltetésszerű használatot akadályozó hiba (Ptk. 405.§ (4) bek.) nem állt fenn, így a teljesítés - ráutaló magatartással - 2014. szeptember 25. napjával megvalósult. Emiatt az objektív késedelem a póthatáridőhöz számítva (2014.08.04.-2014.09.25.) 52 nap. A fentiek szerint ebből a felperes terhére értékelhető szubjektív késedelem az 52 nap 1/3-a, azaz 17 nap. Miután ez is meghaladja az alvállalkozói szerződés 4/u. pontja szerinti kötbérmaximumot, az elsőfokú ítélet felperest kötbérben marasztaló rendelkezésének megváltoztatására az ítéltábla lehetőséget nem látott.

XII.

[144] A viszontkereset kötbérigényt meghaladó tételeit helyesen találta alaptalannak az elsőfokú bíróság, az ítéltábla az elsőfokú ítélet indokaival is egytért, azt – a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel – az alábbiakkal egészíti ki:

[145] 1/VF.5.1 2.3. – 2.6. alatti tételek: cég2 (14.974.000 forint): A korábban a felperes által más megközelítésben 6.803.421 forintban elismert és a vállalkozói díjból levont társvállalkozói teljesítmény, a módosított keresetben a csökkentett műszaki készségi fokban jelent meg (84 %). A szakértők által jelzett bizonyítási nehézségekre figyelemmel a becsült műszaki készségi fokban már értékeltet meghaladó társvállalkozói teljesítményt a II. r alperes nem tudott sikerrel igazolni, emiatt annak áthárítására a társvállalkozó bevonásának jogszerűsége esetén se lenne lehetőség. Mindenben osztja ugyanakkor az ítéltábla az elsőfokú ítélet érvelését arra vonatkozóan, hogy a cég2 bevonásakor nem állt fenn az alvállalkozói szerződés 9.a pontjában írt feltétel - a kivitelezési idő felperes hibájára visszavezethető egy naptári héttel történő túllépése - sem. (G.20.127/2018/77. 82. sz. alatti jkv. szakértő2 szakértő nyilatkozata G.20.192/2020/22. jkv. 7. o. és 27. sz. jkv. 12. o.). Erre figyelemmel az alvállalkozói szerződés 9.a. pontjával szembeni érvénytelenségi kifogás értékelése is szükségtelen.

[146] 1/Vf/5/1 3.1. – 3.4. pont (cégl.) 3.447.460 forint : Az előző pontban kifejtettek itt is irányadóak. A 3.3. alatti 797.560 forint összegű tétel az előző pontban írtakhoz hasonlóan előbb a felperesi elismerés része volt (e munkára eredetileg a felperes szerződött a cégl.-vel), ez utóbb a műszaki készségi fokban nyert értékelést. A cégl. munkavégzésének egyéb tételei kapcsán a perben kirendelt szakértők megállapították, hogy - figyelembe véve azt is, hogy mely tervek kerültek bizonyítottan a felperes részére átadásra – az adott munkák nem

képezték a felperesi kötelezettségvállalás részét. A szerződés mellékletében rögzített terveket meghaladó tervszolgáltatást pedig az alperes a perben nem tudott igazolni. (G.20.127/2018/51. sz. szakértői vélemény 7. o., 19. o.)

[147] 1/Vf/5/1 4.1. – 4.39. (cég3.) 6.548.413 forint: Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a tervmódosításhoz kapcsolódó költségek nem terhelhetők a felperesre (az „I” gerendához szükséges zsaluterv és speciális zsaluzat a munkaterület megközelíthetőségét tette lehetővé). A perben eljáró szakértők a felperes által előadott zsaluterv hiányosságát nem állapították meg (G.20.127/2018/69. sz. szakértői vélemény kiegészítés 11. o., G.20.192/2020/27. sz. jkv.14.o.) és a terv megfelelőségét támasztotta alá az érdektelennek tekinthető tanú2 tanúvallomása is. (G.20.127/2018/24. jkv. 7. o.). Nem nyert bizonyítást az, hogy a felperes zsaluzási tervének hibái miatt - s nem az építkezés folyamatának alperesi érdekkörbe eső egyéb akadályaira figyelemmel - kellett további zsaluzatot bérelni.

[148] 1/Vf/5/1 5.1. építési hely irányítási többletköltség (6.376.965 forint): Az elsőfokú bíróság által a késedelem mértéke és az okozati összefüggés bizonyítatlansága kapcsán értékelteken túl – az alperes által szolgáltatott adatok alapján – még az sem volt megállapítható, hogy merült-e fel, s milyen összegben olyan többletköltsége az építkezés elhúzódása miatt az alperesnek, mely a szakmai szabályok szerint egyébként is kalkulálandó építéshely irányítási költséghez képest többletköltségként értékelhető. A szakértők erre nem tudtak választ adni, a bizonyítatlanságot a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság helyesen értékelte az alperes terhére. (G.20.222/2016/28. és 36. sz. alatti szakértői vélemény és vélemény kiegészítés; G.20.127/2018/51. sz. alatti szakértői vélemény 20. o., G.20.127/2018/69. sorszám alatti szakértői vélemény kiegészítés).

[149] 1/Vf/5.1 5/2: takarítás, anyagmozgatás többletköltsége (1.436.250 forint): Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság a per adatait akként, hogy nem volt igazolt (elkülöníthető), hogy mennyiben a felperes helyett végzett takarítási- anyagmozgatási munkát az alperes, így e költség áthárítására sincs lehetőség (G.20.127/2018/51. sz. szakértői vélemény 21. o.).

[150] 1/Vf/5.1. 53-5/5 toronydaru többletbérleti díj (1.522.264 forint): szakértő5 szakértő megállapította, hogy a perbeli nagyságrendű és szűkös helyigényű építkezésnél a toronydaru szinte az építkezés utolsó pillanatáig szükséges, s azt nemcsak a szerkezetépítők használják. Az azonosíthatóan a felperes késedelemére visszavezethető többletköltség felmerülte (s így az okozati összefüggés fennállta) nem igazolt. (G.20.127/2018/51. számú szakvélemény 21. oldal)

[151] 1/Vf/5/1. 5.6. A áruház1 részére fizetett kötbér (23.280.000 forint). Helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy az felperes terhére igazolható késedelem, és az alperes által a áruház1-nek megfizetett 10 napi kötbér közötti közvetlen okozati összefüggés fennállta nem nyert igazolást (GK 18. számú állásfoglalás c. pont). A felperes teljesítését követően még hosszán tovább folyt az építkezés, a per adatai alapján nem állapítható meg, hogy a megrendelő által felszámított 10 napi kötbér a felperesi teljesítésig (2010.09.25.) tartó időszak vagy az azt követő időszak miatt került felszámításra. Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság a beruházó és az alperes megállapodását akként, hogy abból nem állapítható meg az, hogy mire tekintettel került kimunkálásra az objektív 76 napi késedelemből csupán 10 napi

szubjektív alperesi késedelem. Az az alperesi érvelés, hogy ennek oka csak a pótmunka igénye miatti kompenzáció, önmagában a megállapodásból nem állapítható meg, ugyanakkor az elsőfokú ítélet (181) pontja szerinti értelmezés összhangban áll a per adataival.

[152] 1/Vf/5.1 5.7 és 5.8. a közjegyzői eljárás költségei (258.600 forint): Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy e tétel kizárólag a Pp. 75. § (1) bekezdése szerinti perköltség keretében értékelhető.

[153] 1/Vf/5/1 6.1. a visszatartott vállalkozói díj kamata (3.526.937 forint): Helyesen értelmezte az elsőfokú bíróság az alvállalkozói szerződés 9/b. pontját akként, hogy az csak az építkezés megvalósítása kapcsán felmerülő viták esetére zárta ki azt, hogy a munkavégzés leállítható, illetve a teljesítési határidő módosítható legyen. A felperes eljárása emiatt e pontba nem ütközött, az szerződésszegést nem valósított meg. A teljesítés igazolás, a számla kiállítása és a 8. sorszámú melléklet kiadása vonatkozásában a helyes sorrend nem az alperesi, hanem a felperesi érvelésnek megfelelően alakul. A szakértői bizonyítás alátámasztotta, hogy a második ütem tételeivel a felperes 2014. július 1-re elkészült (G.20.192/2020/36. sz. jkv. 7.o.). A teljesítés igazolás kiállításával az alperesnek kellett volna elől járnia, így a felperes a 8. számú melléklet kiadásának megtagadásával nem valósított meg joggal való visszaélést. A teljesítés igazolás a számla melléklete (alvállalkozói szerződés 3. g. pont), annak hiányában a felperes ki sem tudta állítani a második rész-számlát. A számla esedékessége és nem a teljesítés igazolás kiadása volt a 8. számú melléklet leadásához kötve. (alvállalkozói szerződés 3. a. pont)

[154] 1/Vf/5/1. 6.4. megrendelői szolgáltatás (623.276 forint): Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a felperes elszámolása e tételt - ezt meghaladó összegben - szerepeltette vállalkozói díj igényét csökkentő tényezőként, így kétszeri érvényesítésére nincs lehetőség.

[155] Összegezve a fentieket a felperes díjigénye az alábbi tételek kapcsán volt alapos: I. tétel: 35.437.500,-Ft + II/1 tétel: 172.481,-Ft + II/4. tétel: 60.000,-Ft + II/7 tétel: 37.500,-Ft; + IV.tétel 615.000,-Ft , azaz összesen: 36.322.481,-Ft. Ezt csökkenti a kereset szerint 12.300.000,-Ft és 1.000.200,-Ft, így a felperest megilleti 23.022.281,-Ft.

[156] A késedelmi kamatfizetési kötelezettség a IV. tétel (garancia visszatartás) vonatkozásában az alvállalkozói szerződés 3/b. pontja alapján az átadás-átvétel napjától számított 5 év + 60 napos időtartam eltelte, ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletben foglaltak szerint alakul. Az elszámolás alperesre negatív egyenlege folytán a behajtási költségátalány nem illeti meg az alperest.

[157] A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben – a rendelkező részben foglaltak szerint – megváltoztatta.

[158] Részben találta alaposnak az ítéltábla az alperes fellebbezését az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezései tekintetében. Az elsőfokú bíróság elmulasztotta figyelembe venni a Győri Ítéltábla Gf.II.20.233/2015/4/I. számú végzésében a felperes

javára megállapított 625.000,-Ft, illetve az alperes javára megállapított 500.000,-Ft másodfokú perköltséget, s nem értékelte megfelelően az alperes részleges pernyertességét sem. Emellett pontosítandó volt a felperest megillető illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti és fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés is. Ezért az ítéltábla mellőzte az elsőfokú ítélet le nem rótt kereseti és fellebbezési illeték viselésére, valamint elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezéseit, és az alábbiak szerint határozott.

[159] A felperesi kereset 33.121.485,-Ft, a viszontkereset 46.618.300,-Ft megfizetésére irányult, az együttes pertárgyérték 79.739.785,-Ft volt. Az együttes pertárgyértékhez viszonyítva a jogerős ítélet szerint pernyertesség aránya a felperes esetében (23.022.281,-Ft a kereset + 41.218.300,-Ft a viszontkereset tekintetében = 64.240.581,-Ft.) $64.240.581 : 79.739.785 = 80\%$. Az alperes esetében ugyanez 20% (5.400.000,-Ft a viszontkereset + 10.099.204,-Ft a kereset tekintetében = 15.499.204,-Ft).

[160] A 79.739.785,-Ft együttes pertárgyérték után a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése b) pontja alapján számított ügyvédi munkadíj teljes pernyertesség esetén nettó 2.592.193,-Ft lenne. Ezt az ítéltábla – az elsőfokú bírósághoz hasonlóan – indokoltnak találta az IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján 50% -kal emelt összegben meghatározni, ami nettó 3.888.290,- Ft-nak felel meg, áfával növelten 4.938.127,-Ft.

[161] Az elsőfokú felperesi perköltség alapja: 2.890.347,-Ft szakértői díj, a Győri Ítéltábla Gf.II.20.233/2015/4/I. számú végzése alapján 625.000,-Ft ügyvédi munkadíj. Az elsőfokú eljárásra eső ügyvédi munkadíj áfával növelten 4.938.127,-Ft lenne, értékelendő azonban az a körülmény is - amire az alperes fellebbezésében külön ki is tért-, hogy az eljárás egy szakában a Pp. 67. § (1) bekezdés i) pontja alapján olyan munkavállaló képvisellete csupán a felperest, akinek a képviselleti tevékenysége után munkadíj nem állapítható meg. Ezért a felperes javára megállapítható munkadíj mértékét az ítéltábla mérlegeléssel 4.000.000,- Ft-ban állapította meg. Ez együttesen 7.515.347,-Ft. Ennek a felperes pernyertességére eső 80% -a - kerekítéssel - 6.000.000,-Ft.

[162] Az elsőfokú alperesi perköltség alapja: 953.100,-Ft bizonyítási költség; a Győri Ítéltábla Gf.II.20.233/2015/4/I. számú végzése szerint 500.000,-Ft, a Győri Ítéltábla Gf.II.20.301/2017/3/II. számú végzése alapján 1.000.000,-Ft jogtanácsosi munkadíjból álló fellebbezési költség; az általa lerótt viszontkereseti, illetve fellebbezési illeték 4.000.000,-Ft. Az elsőfokú eljárás emelt összegű jogtanácsosi munkadíja teljes pernyertesség esetén nettó 3.888.290,-Ft. együttesen 10.341.390,-Ft. Ennek az alperes pernyertességére eső 20% -a – kerekítéssel - 2.000.000,-Ft. A felperes javára mutató különbözet 4.000.000,-Ft.

[163] A másodfokú eljárás költsége vonatkozásában figyelembe kellett venni azt, hogy az alperes már az eljárás korábbi szakában megfizette a fellebbezési eljárási illetéket, így az illetéktörvény 51. § (1) bekezdése alapján a megismételt eljárásban a fellebbezési illeték ismételt megfizetése alól mentesült. Az általa lerótt illeték visszatérítése érdekében az ítéltábla az illetéktörvény 80. § (1) bekezdés i) pontja és 81. § (2) bekezdése alapján határozott. A felperes részére engedélyezett illetékfeljegyzési jog folytán feljegyzett kereseti és fellebbezési eljárási illetéket a felek a felperesi pernyertesség arányában (23.022.281,-Ft:33.121.485,-Ft) kötelesek az államnak megfizetni.

[164] A fellebbezés pertárgyértéke a felperes esetében 15.341.550,-Ft (I. tételnél 3.150.000,-Ft vállalkozói díj, II/2. tétel és II/3. tétel együttesen 6.149.600,-Ft, III. tétel 26.950,-Ft, IV. tétel 615.000,-Ft, a viszontkereset szerinti marasztalási összeg 5.400.000,-Ft). Az alperesi fellebbezés pertárgyértéke 63.773.236,-Ft (az elsőfokú ítéletben szereplő marasztalási összeg 22.554.936,-Ft, illetve a 41.218.300,-Ft erejéig elutasított viszontkereset), együttesen 79.114.786,-Ft.

[165] A felperes pernyertes a kereset fellebbezéssel érintett I. tétele (787.500,-Ft) és a IV. tétele kapcsán (615.000,-Ft), valamint a keresetet érintő alperesi fellebbezésből 21.004.781,-Ft erejéig, illetve a viszontkereset érintő alperesi fellebbezés vonatkozásában 41.218.300,-Ft, összesen 63.625.581Ft tekintetében. Az alperes fellebbezése a kereset II/5. és II/6. alatti tételei alapján 1.550.155,- Ft; illetve a felperesi fellebbezés kapcsán 13.939.050,-Ft tekintetében, összesen 15.489.205,-Ft erejéig alapos. A felperes javára a különbözet: 48.136.376,-Ft. E különbözeti pernyertességre eső ügyvédi munkadíjat a bíróság az IM rendelet 3. § (2) bekezdése a) és b) pontja, 3.§ (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján határozta meg a rendelkező részben foglaltak szerint.

Győr, 2021. október 28.

Dr.Ferenczy Tamás s.k.
Dr.Mészáros Zsolt s.k. Dr.Bajnok István s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró